

Startside>Dine rettigheder>Grundlæggende rettigheder>Erhverv og menneskerettigheder

Erhverv og menneskerettigheder

Forretningsaktiviteter, der kan påvirke menneskerettighederne negativt på verdensplan, og EU's reaktion herpå.

Erhvervsaktiviteter er drivkraften i økonomien, da de bidrager til økonomisk og social udvikling gennem skabelse af arbejdspladser og levering af varer og tjenesteydelser. De kan samtidig have negative konsekvenser for menneskerettighederne, herunder miljø-, arbejds- og samfundsaspekter.

Virksomheder kan navnlig (i kraft af deres aktiviteter eller undladelser og deres forsyningskæders ditto) påvirke hele spektret af internationalt anerkendte menneskerettigheder negativt, såsom:

- borgerlige og politiske rettigheder.
- økonomiske og kulturelle rettigheder
- ligestilling og ikke-forskelsbehandling
- barnets rettigheder
- ytringsfrihed
- databeskyttelse
- ret til en retfærdig rettergang
- miljørettigheder og bæredygtighed
- arbejdstagerrettigheder
- sundhedsrettigheder
- forbrugerbeskyttelsesrettigheder.

For dels at sikre et positivt bidrag fra virksomhederne, dels at forebygge deres negative indvirkning, definerede De Forenede Nationer (FN), Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) og Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling (OECD) en tilgang til de globale forventninger til ansvarlig virksomhed.

Nærmere bestemt:

FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder fra 2011 er de første standarder for forebyggelse og modvirkning af risici for menneskerettighederne i forbindelse med erhvervsaktiviteter, som man har aftalt på verdensplan.

OECD's retningslinjer, der blev vedtaget i 1976 og **ajourført i 2011**, omfatter et kapitel om menneskerettigheder, der er tilpasset FN's vejledende principper.

ILO's trepartserklæring om principper for multinationale virksomheder og socialpolitik (ILO MNE-erklæringen) blev ajourført i 2017 med henblik på at indføre nye arbejdsstandarder samt henvisninger til FN's vejledende principper og til 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling.

I **2016** vedtog Europarådet desuden en **henstilling om erhvervs- og menneskerettighedsspørgsmål**, der fokuserer på at give adgang til retsmidler, med særlig vægt på behovet for yderligere beskyttelse af arbejdstagere, børn, oprindelige folkeslag og menneskerettighedsforkæmpere.

Med henblik på adgang til retsmidler er det i FN's vejledende principper anført, at landene forventes at tage passende skridt til at sikre adgang til effektive retsmidler for personer, der er berørt af erhvervsrelateret misbrug. Dette kan opnås ved hjælp af retlige, administrative, lovgivningsmæssige og andre passende midler. Det er endvidere anført i de vejledende principper, at virksomheder, der har forårsaget eller bidraget til negative virkninger af deres aktiviteter, forventes at iværksætte afhjælpende foranstaltninger.

EU's bidrag:

Det europæiske charter om grundlæggende rettigheder indeholder flere relevante bestemmelser, såsom:

- forbud mod slaveri og tvangsarbejde (artikel 5)
- frihed til at oprette og drive egen virksomhed (artikel 16)
- ikke-forskelsbehandling (artikel 21)
- barnets rettigheder (artikel 24)
- retfærdige og rimelige arbejdsforhold (artikel 31)
- forbud mod børnearbejde (artikel 32)
- sundhedspleje (artikel 35)
- miljøbeskyttelse (artikel 37)
- forbrugerbeskyttelse (artikel 38)
- adgang til effektive retsmidler og til en upartisk domstol (artikel 47)

EU har reageret på de negative virkninger af erhvervsaktiviteter på menneskerettighedsområdet ved at tage følgende initiativer:

2011 — EU's strategi, der understreger forpligtelsen til at gennemføre FN's vejledende principper om erhvervslivet og menneskerettigheder

2015 — Kommissionens **gennemgang af EU's fremskridt med FN's vejledende principper**

2017 — **Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheds rapport** indeholder en anbefaling af, at der udarbejdes et oversigt over alle retsmidler, der er skrevet på et klart sprog for almindelige borgere.

2019 — Kommissionens oversigt over fremskridt: **Virksomhedernes sociale ansvar, ansvarlig forretningsgik og erhvervslivet og menneskerettigheder** (SWD (2019) 143)

2019 —

Det Europæiske Agentur for Grundlæggende Rettigheds rapport om de virksomhedsrelaterede krænkelse af menneskerettighederne, der er indberettet i EU, og de tilgængelige retsmidler

Sidste opdatering: 28/07/2020

Denne side vedligeholdes af Europa-Kommissionen. Oplysningerne på denne side afspejler ikke nødvendigvis Europa-Kommissionens officielle holdning. Kommissionen påtager sig intet ansvar for oplysninger og data, der er indeholdt i eller henvises til i dette dokument. Der henvises til den juridiske meddelelse, for så vidt angår de regler om ophavsret, der gælder for EU-websiderne.

Erhverv og menneskerettigheder - Tjekket

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

Et offer, der udsættes for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse, kan søge beskyttelse ved de almindelige domstole.

Personer, hvis rettigheder er blevet krænket, kan søge beskyttelse ved at anlægge en civil sag eller en straffesag ved de almindelige domstole og eventuelt ved forfatningsdomstolen.

Ved en overtrædelse af civilretlig art er det muligt at forsvare sig ved at anlægge et søgsmål, hvorved sagsøgeren kan anmode om fuldbyrdelse af en retlig forpligtelse. Mere specifikt kan sagsøger kræve, at sagsøgte giver ham noget, at sagsøgte foretager sig noget, at sagsøgte afstår fra en handling, der er i strid med loven, eller at han accepterer en bestemt handling. Sagsøger kan ligeledes anmode om fuldbyrdelse af en forpligtelse til at betale erstatning for en materiel eller immateriel skade, der er forvoldt ved sagsøgtes adfærd.

Ved krænkelser af rettigheder som følge af en handling, der indeholder strafbare elementer, er det muligt at forsvare sig ved at klage til en hvilken som helst politimyndighed, den offentlige anklager eller mundtligt for en domstol. På grundlag af denne klage kan den offentlige anklager indbringe sagen for retten, som derefter træffer afgørelse om skyld og straf. Ved behandlingen af sagen er domstolen uafhængig og er kun bundet af retsordenen.

Når offeret for en forbrydelse har lidt korporlig skade, materiel skade eller immateriel skade, eller hvis skadevolderen har beriget sig på offerets bekostning, kan offeret anmode domstolen om at pålægge sagsøgte at betale erstatning for den økonomiske skade eller den immaterielle skade, som vedkommende har lidt på grund af forbrydelsen (søgsmål med indtrædelse som civil part) [1]. Offeret skal gøre dette senest inden påbegyndelsen af bevisoptagelsen i forbindelse med retssagen eller senest på tidspunktet for den første anerkendelse af skyldsspørgsmålet (sagsøgte erklærer sig skyldig), hvis der indledes forhandlinger om en sanktion.

Offeret for en krænkelser af menneskerettighederne (skadelidte) har ikke ret til at appellere en retsafgørelse med den begrundelse, at domskonklusionen er forkert. Offeret kan imidlertid appellere den del af domskonklusionen, der vedrører erstatning for den økonomiske eller immaterielle skade, eller den del af domskonklusionen, der vedrører tilbagesøgning af uretmæssigt udbetalte beløb, på grund af uretmæssigheden, for så vidt som der er nedlagt påstand om dette.

2. Findes der særlige regler for grove menneskeretlighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Ifølge straffeloven kan tilfælde af grove krænkelser af menneskerettighederne straffes som strafbare handlinger. Ved valget af de strafferetlige sanktioner, der skal anvendes, skal der udover de særlige forhold, der gør sig gældende for skadevolderen, og under hensyntagen til de skadelidtes interesser, der er beskyttet ved lov, tages hensyn til de begåede strafbare handlingers karakter og grovhed. Straffeloven fastsætter generelt strengere straffe og sanktioner for handlinger, der er karakteriseret ved en højere grad af farlighed for samfundet. Dette kan tage form af en mere alvorlig trussel eller skade for så vidt angår overtrædelse begået på grund af grov uagtsomhed, gentagen overtrædelse, betydelig fortjeneste som følge af en overtrædelse eller alvorlige overgreb og kvæstelser, der medfører døden.

Straffeloven indeholder et særligt afsnit om miljøkriminalitet. Blandt de faktiske elementer i disse overtrædelser omfatter straffeloven også faktiske forhold, som indebærer en højere grad af farlighed for samfundet, og der fastsættes strengere strafferetlige sanktioner for disse. Hvis det drejer sig om en fysisk person, kan der være tale om en frihedsstraf, og hvis der er tale om en juridisk person, en sanktion, der kan være så vidtgående som likvidation.

Det samme gælder udnyttelse af arbejdskraft. Selv om straffeloven ikke anerkender dette begreb, kan den omfatte slaveri [2], tvangsarbejde og andre former for udnyttelse [3], der pådømmes som strafbare handlinger i forbindelse med menneskehandel. Den kan også tage form af særlig grov udnyttelse inden for arbejdsforhold [4], som er et af de elementer, der indgår i den strafbare handling "ulovlig ansættelse af udlændinge". Faktuelle elementer, der udgør disse strafbare handlinger, kan også straffes med strengere sanktioner, hvis det konstateres, at de foreligger.

3. Jeg har været udsat for en menneskeretlighedskrænkelser, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger og ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

Generelt i svaret på 1. De tjekkiske myndigheder er primært ansvarlige for behandlingen af sager, der har fundet sted på Tjekkiets område, medmindre andet er fastsat i EU-retten eller en international traktat.

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskeretlighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskeretlighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Inden for rammerne af nogle af sine beføjelser kan ombudsmandsinstitutionen yde støtte og beskyttelse til ofre for erhvervsrelaterede menneskeretlighedskrænkelser. Dette omfatter bistand til EU-borgere, undersøgelse af klager over offentlige myndigheder samt samarbejde med og metodologisk bistand til ofre for forskelsbehandling. Hvad angår bistand til EU-borgere kan disse søge bistand fra ombudsmanden i forbindelse med alle spørgsmål vedrørende deres rettigheder som EU-arbejdstagere og -borgere. Som led i disse aktiviteter informerer ombudsmanden EU-borgerne om deres rettigheder og angiver, hvem de skal kontakte, og hvilken procedure der skal følges. Ombudsmanden yder også metodologisk bistand, når der er mistanke om, at der foregår forskelsbehandling på grund af nationalitet, og når der indgives stævning på grund af forskelsbehandling. Ombudsmanden kan kommunikere med myndigheder i andre EU-medlemsstater med samme status. Udover ombudsmanden kan ofre for erhvervsrelaterede menneskeretlighedskrænkelser ligeledes henvende sig på det lokale SOLVIT-center. Det behandler klager i tilfælde, hvor en administrativ myndighed i en EU-medlemsstat ikke handler i overensstemmelse med EU-retten og undergraver enkeltpersoners rettigheder.

Desuden behandler ombudsmanden klager fra enkeltpersoner over offentlige myndigheder med ansvar for overvågning af overholdelsen af private enheders forpligtelser (f.eks. kontrol- og tilsynsmyndigheder). Ombudsmanden kan imidlertid ikke undersøge disse private enheders adfærd direkte. Endelig yder ombudsmanden i sin egenskab af national myndighed med ansvar for ligebehandling og beskyttelse mod forskelsbehandling som led i denne aktivitet bistand og metodologisk støtte til ofre for forskelsbehandling.

I Tjekkiet findes der også nationale tilsynsmyndigheder på forskellige niveauer inden for den offentlige forvaltning. Disse institutioner modtager bemærkninger og klager fra offentligheden. Når de efter en fornyet undersøgelse konstaterer, at en bestemmelse ikke er blevet overholdt, kan de bl.a. pålægge en forpligtelse til at gennemføre afhjælpende foranstaltninger og ved alvorlige overtrædelser pålægge bøder. Det drejer sig bl.a. om det tjekkiske handelsinspektors tjenester for kontrol med levering af varer og tjenesteydelser, det statslige fødevarer- og landbrugsinspektorat, den nationale veterinærtjeneste inden for fødevarer og regionale hygiejnetjenester for kosmetiske midler og produkter bestemt til at komme i berøring med levnedsmidler. Desuden kan man kontakte det nationale tjekkiske arbejdstilsyn og de regionale arbejdstilsyn vedrørende arbejdsmarkedsforhold samt den tjekkiske miljøstyrelse vedrørende miljøspørgsmål. Disse institutioners territoriale kompetence er begrænset til Tjekkiets område.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Tjekkisk lovgivning pålægger ikke europæiske transnationale selskaber pligt til at oprette en klagebehandlingsmekanisme eller en mæglingsordning for strafbare handlinger, der er forbundet med deres forretningsaktiviteter, eller en forpligtelse til at overvåge sådanne aktiviteter. Den tjekkiske regering har dog

anbefalet, at virksomhederne overvejer, om det er hensigtsmæssigt, at man inden for den enkelte virksomhed indfører en mekanisme til overvågning af risikoen for menneskerettighedskrænkelser [5]. Grupperne af berørte personer, dvs. de arbejdstagere og offentligheden, der er umiddelbart berørt, bør deltage i denne mekanisme. Denne henstilling fra regeringen er imidlertid ikke juridisk bindende.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Hvis en person søger at beskytte sine rettigheder som part i en civil retssag, kan vedkommende anmode retten om udnævnelse af en juridisk repræsentant. Retten udpeger en juridisk repræsentant, når den part, som anmoder om det, opfylder betingelserne for fritagelse for sagsomkostninger, og når det er nødvendigt at foretage denne udpegelse for at beskytte denne parts interesser. Der vil dog kun blive udpeget en advokat, hvis beskyttelsen af den pågældende parts interesser kræver det (navnlig i mere komplicerede sager), eller hvis en sag kræver, at man er repræsenteret ved en advokat (en notar). I forbindelse med straffesager ydes der specialiseret støtte til ofre for kriminalitet, som omfatter bistand fra en psykolog, rådgivning om sociale ydelser, retshjælp, tilvejebringelse af juridiske oplysninger eller adgang til foranstaltninger til genoprettende retfærdighed. Offeret har også ret til aktindsigt i den sag, hvor vedkommende har været offer for en forbrydelse. I forbindelse med retshjælp kan der f.eks. være tale om repræsentation ved domstolene og andre myndigheder, juridisk rådgivning, udarbejdelse af dokumenter eller udarbejdelse af juridiske analyser.

Et offer for alvorlig legemsbeskadigelse, der skyldes en forsætlig strafbar handling, eller den efterladte til et offer for en forsætlig strafbar handling med døden til følge kan anmode om gratis retshjælp eller retshjælp til nedsat pris. Retten yder gratis retshjælp eller reduktion af omkostningerne, hvis det godtgøres, at offeret eller den efterladte ikke har tilstrækkelige midler til at dække omkostningerne ved udpegelse af en juridisk repræsentant. Den træffer samme afgørelse, når offeret eller den efterladte har udøvet sin ret til erstatning for immateriel skade, og udnævnelsen af en retlig repræsentant er åbenbart unødvendig. Undtagen i sådanne tilfælde skal retshjælp ydes vederlagsfrit efter anmodning og af hensyn til særligt sårbare ofre, såsom børn, ældre og personer med handicap samt ofre for visse af loven fastsatte strafbare handlinger, herunder ofre for menneskehandel. De har generelt ret til gratis professionel bistand, men de har også andre særlige rettigheder, såsom retten til ikke at blive udsat for kontakt med gerningsmanden og retten til beskyttelse ved retsmødet, eller når de skal afgive forklaring.

Personer, der er part i en tvist med en person, der har bopæl eller hjemsted i udlandet, og som ikke har tilstrækkelige midler til at dække sagsomkostningerne, kan ansøge om retshjælp i grænseoverskridende tvister i henhold til [direktivet](#) om retshjælp i grænseoverskridende sager. Denne bistand omfatter rådgivning forud for retssagen med henblik på indgåelse af et udenretsligt forlig, juridisk bistand med henblik på at anlægge sag ved en domstol og juridisk repræsentation eller fuldstændig fritagelse for sagsomkostninger.

Personer, som ikke er statsborgere i EU's medlemsstater og ikke er bosiddende i EU, men som er ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser i Tjekkiet, har adgang til retshjælp på samme vilkår som tjekkeske statsborgere.

[1] Artikel 43, stk. 3, i lov nr. 141/1961 om strafferetspleje.

[2] Artikel 168, stk. 1 og stk. 2, litra d), i straffeloven (menneskehandel).

[3] Artikel 168, stk. 1 og stk. 2, litra e), i straffeloven (menneskehandel).

[4] Artikel 342, stk. 1, i straffeloven (ulovlig beskæftigelse af udlændinge).

[5] National handlingsplan 2017-2022 for erhvervslivet og menneskerettigheder, s. 30.

Sidste opdatering: 28/07/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Danmark

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

Retsbeskyttelse mod menneskerettighedskrænkelser findes i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder og Danmarks Riges Grundlov. Der sondres ikke mellem erhvervsrelaterede og ikke erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser.

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention blev gjort til en del af dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992. Efter dansk retspraksis kan offentlige myndigheder ifalde erstatningsansvar for overtrædelse af Den Europæiske menneskerettighedskonvention for økonomiske og ikke-økonomiske skader. Ansvar er efter retspraksis objektiv, og i øvrigt gælder de almindelige erstatningsretlige principper i dansk ret.

Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder

Alle danske myndigheder skal respektere EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder, når de gennemfører EU-retten. Danske domstole skal endvidere give den nødvendige adgang til domstolsprøvelse for at sikre en effektiv retsbeskyttelse på områder omfattet af EU-retten. Herunder EU's Charter om Grundlæggende Rettigheder.

Danmarks Riges Grundlov

Den danske grundlov indeholder i kapitel VII og VIII en række friheds- og menneskerettigheder. De personlige frihedsrettigheder indebærer beskyttelse af den personlige frihed (§ 71), boligen og privatlivet (§ 72), ejendomsretten (§ 73) samt religionsfriheden og retten til ikke at blive diskrimineret (§67, § 68 og § 70). De politiske frihedsrettigheder omhandler ytringsfrihed (§ 77), foreningsfrihed (§ 78) og forsamlingsfrihed (§ 79). Endvidere inderholder grundloven en ret til fri og lige adgang til erhverv (§ 74), ret til offentlig understøttelse (§ 75) og ret til gratis undervisning i folkeskolen og skolefrihed (§ 76). Grundlovens § 73 udgør en lovhjemlet ret til fuld erstatning for ekspropriation, der ydes for det ved ekspropriationen lidt økonomiske tab.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Hverken nationalt eller internationalt findes der et særligt regelsæt for grove krænkelser af menneskerettighederne. Proportionalitetsprincippet spiller dog en rolle i vurderingen af menneskerettighedskrænkelser, herunder en krænkelser grovhed. Retsbeskyttelse mod menneskerettighedskrænkelser findes i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, Den Europæiske Unions Charter om Grundlæggende Rettigheder og Danmarks Riges Grundlov.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

I Danmark kan alle private personer som udgangspunkt selv indbringe en sag for de nationale domstole. Dette gælder både for EU-borgere og ikke EU-borgere. Yderligere information om vejledning til indbringelse af en sag for domstolene kan findes på <http://www.domstol.dk>.

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min

sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Det danske nationale menneskerettighedsinstitut, Institut for Menneskerettigheder, skal fremme og beskytte menneskerettighederne, herunder bl.a. rådgive Folketinget, regeringen, andre offentlige myndigheder og private aktører om menneskerettigheder samt forestå information om menneskerettigheder.

Endvidere kan Institut for Menneskerettigheder bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager over forskelsbehandling under hensyntagen til ofrenes, foreningernes, organisationernes og andre juridiske personers rettigheder.

Folketingets Ombudsmand behandler som udgangspunkt alene klager over den offentlige forvaltning.

I Danmark er der adskillige mekanismer, der kan behandle sager om erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, herunder de danske domstole, arbejdsretten, Arbejdsskadestyrelsen, Ligebehandlingsnævnet, MKI og andre. På arbejdsmarkedet indgås der undertiden fortrolige forlig mellem parter i sager, der kan have relevans for menneskerettighederne.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

I henhold til dansk lovgivning er europæiske transnationale selskaber ikke forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter.

Danmark har ved lov nedsat Mæglings- og Klageinstitutionen for Ansvarlig Virksomhedsadfærd (MKI), der arbejder for at skabe en ramme for mægling, dialog og konfliktløsning.

MKI er Danmarks nationale OECD-kontakt punkt og har til opgave at behandle klager rettet mod bl.a. danske virksomheders mulige uansvarlige adfærd i Danmark og i udlandet, f.eks. gennem virksomheders forretningsforbindelser samt tilbyde mægling mellem den krænkede og indklagede part. MKI behandler klager og kan tilbyde mægling ved sager, der omhandler overtrædelser af OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder, herunder sager der vedrører menneske- og arbejdstagerrettigheder, internationale miljøstandarder og korruption.

MKI offentliggør årsberetninger om institutionens arbejde, herunder om færdigbehandlede klager og evt. mæglingsforløb. Ved behandling af en klage, kan institutionens også komme med offentlige udtalelser, der f.eks. kan indeholde kritik af en virksomheds adfærd.

MKI er en uafhængig institution med mandat til at tage sager af op af egen drift, men fører ikke tilsyn med danske virksomheders aktiviteter.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Personer der er ofre i en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse, har ikke særlige rettigheder (se spørgsmål 1). I Danmark er der to former for statsstøttet retshjælp: Fri proces og offentlig retshjælp. Der stilles ikke et krav om at man skal være dansk statsborger eller EU-borger for at få retshjælp.

Fri proces

Såfremt ansøgeren for medhold i sin ansøgning om fri proces, vil alle ansøgerens udgifter dækkes af staten. Det følger heraf, at det bl.a. er en betingelse for fri proces, at ansøgerens indtægt ikke overstiger indtægtsgrænsen i retsplejelovens § 325, stk. 3-5, og ikke har en retshjælpsforsikring eller anden forsikring, der dækker omkostningerne ved sagen. Indtægtsgrænserne hæves hvert år, jf. Rpl § 328, stk. 2. I 2019 må en enlig ansøgers indtægt således ikke overstige 329.000 kr., og for ansøgere i samlivsforhold gælder, at parrets samlede indtægt ikke må overstige 418.000 kr.

Derudover er det som udgangspunkt en betingelse, at ansøgeren skønnes at have rimelig grund til at føre proces, jf. Rpl § 328, stk. 2.

Retsplejelovens § 327 opregner dog en række særlige sagstyper, hvor det ikke er en betingelse, at ansøgeren har rimelig grund til at føre proces. I disse sager, skal der gives fri proces, blot ansøgeren opfylder de økonomiske betingelser i § 325. Dog må det ikke være åbenbart, at ansøgeren ikke vil få medhold i sagen, jf. § 327, stk. 4.

Offentlig retshjælp

Der opereres med tre trin for retshjælp, jf. retsplejelovens § 323 og bekendtgørelse nr. 1503 af 18. december 2019 om offentlig retshjælp ved advokat.

Enhver har ret til at gå helt grundlæggende (og gratis) mundtlig rådgivning om juridiske spørgsmål af betydning for en tvist og om de praktiske og økonomiske muligheder for at gå videre med en sag (trin 1).

Personer, som opfylder de økonomiske betingelser for at få fri proces, har endvidere ret til delvis vederlagsfri retshjælp i form af rådgivning og udfærdigelse af enkelte skriftlige henvendelser, herunder ansøgning om fri proces mv. (trin 2). Når der foreligger en tvist, og der skønnes at være udsigt til, at sagen ved ydeligere bistand fra en advokat vil kunne afsluttes forligsmæssigt, har den pågældende endvidere ret til delvis vederlagsfri retshjælp ved advokat (trin 3). Vederlaget til advokater for retshjælp på trin 2 udgør 1040 kr. (inkl. moms) i 2019. Heraf betaler staten 75 pct., mens den retshjælpsøgende betaler resten. Vederlaget til advokater for retshjælp på trin 3 udgør 2390 kr. (inkl. moms). Heraf betaler staten og den retshjælpsøgende hver halvdelen. Staten betaler dog hele vederlaget for retshjælp i forbindelse med en ansøgning om fri proces.

Der kan dog som udgangspunkt ikke søges tilskud fra staten til retshjælp på trin 2 og 3, hvis det på forhånd er klart, at sagen ikke kan afsluttes inden for de beløbsmæssige rammer på henholdsvis 1040 kr. og 2390 kr. Endvidere omfatter tilskud til fra statskassen til retshjælp på trin 2 og 3 alene vederlag, der ikke er dækket af en retshjælpsforsikring eller anden form for forsikring.

Sidste opdatering: 10/07/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Tyskland

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

a. Civilret

Enhver, der ser sine rettigheder krænkede på grund af en tysk virksomheds handlinger, kan anlægge sag mod denne virksomhed ved de civile domstole i Tyskland. Den kompetente ret i den retskreds, hvor den sagsøgte virksomhed har sit vedtægtsmæssige hjemsted, har i princippet kompetence. En virksomheds hovedsæde er det vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontoret eller hovedvirksomheden. At de tyske domstole har international kompetence følger af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles Ia-forordningen). Yderligere oplysninger om denne forordning findes [her](#).

Hvis den sagsøgte virksomhed ikke har hovedsæde i EU eller i en stat, der er part i Luganokonventionen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område af 30. oktober 2007, har de tyske retter international kompetence i henhold til den civile

retsplejelov (Zivilprozessordnung, herefter "ZPO"). I henhold til § 32 i ZPO kan der f.eks. anlægges sag ved en tysk ret, hvis i det mindste en del af de ulovlige handlinger er begået i Tyskland. De faktiske handlinger anses for at være begået både på det sted, hvor skadevolderen handlede (gerningsstedet), og på det sted, hvor den krænkede parts beskyttede juridiske ejendom er blevet skadet (stedet, hvor følgerne af krænkelsen indtræder).

Disse kompetencer finder også anvendelse på søgsmål, der anlægges af tredjelandstatsborgere, som ikke har bopæl på Unionens område.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007 af 11. juli 2007 om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt (Rom II-forordningen) fastsætter, hvilken national retsorden der er bestemmende for udøvelsen af de rettigheder, der følger af de skadevoldende handlinger. Ifølge forordningen anvendes loven i det land, hvor skaden indtræder, uanset i hvilket land den skadevoldende begivenhed fandt sted, og uanset i hvilket land eller hvilke lande de indirekte følger af denne begivenhed indtræder (Rom II-forordningens artikel 4, stk. 1). Der findes flere oplysninger om den gældende lovgivning her.

Tysklands civile retsplejelov indeholder instrumenter, der gør det muligt at samle sager, som det f.eks. er tilfældet med *Streitgenossenschaft* (forbundne sager, se § 59 ff. i ZPO). I henhold til § 59 i ZPO kan flere personer i fællesskab anlægge sag eller blive sagsøgt i fællesskab, hvis de udgør et retsfællesskab med hensyn til tvistens genstand, eller hvis de af de samme faktiske eller retlige grunde har ret eller pligt dertil.

Tyskland indførte i 2018 et kollektivt anerkendelsessøgsmål (*Musterfeststellungsklage*) i tilfælde, hvor et stort antal forbrugeres rettigheder er blevet krænkede på grund af et selskabs handlinger. På visse betingelser kan særligt kvalificerede forbrugerbeskyttelsesorganisationer anlægge et kollektivt anerkendelsessøgsmål for at få retten til at præcisere de centrale faktuelle og juridiske spørgsmål, der ligger til grund for alle forbrugernes påstande.

Anlæggelsen af et kollektivt anerkendelsessøgsmål udsætter forældelsesfristen for forbrugernes individuelle klager, der indføres i registret over søgsmål (forbrugerne kan således afvente resultatet af det kollektive anerkendelsessøgsmål uden at risikere at miste deres rettigheder). Registrering af forbrugerklager i registret over søgsmål er gratis. Den deklaratoriske dom (om centrale faktiske og retlige spørgsmål) er bindende for både virksomheden og de registrerede forbrugere. Afsiges der en deklaratorisk dom til fordel for forbrugerne, vil virksomheden sandsynligvis være indforstået med at betale erstatning frivilligt. Hvis virksomheden ikke betaler frivilligt, kan den registrerede forbruger forfølge sit krav ved en domstol eller ved en udenretslig procedure på grundlag af den deklaratoriske dom.

b. Lov om administrative overtrædelser

Virksomheder kan pålægges bøder på op til 10 mio. EUR ifølge loven om administrative overtrædelser, hvis f.eks. et medlem af virksomhedens ledelse begår en strafbar handling. Dette gælder også for virksomhedsrelaterede overtrædelser af menneskerettighederne. Der kan pålægges en højere bøde, hvis den kan udligne den økonomiske fordel, som virksomheden har opnået ved overtrædelser.

Den 19. parlamentariske koalitionsaftale indeholder en omarbejdning af lovgivningen om sanktioner for virksomheder. Gennemførelsen heraf er under udarbejdelse.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Tysk ret om ansvar uden for kontraktforhold indeholder ikke særlige bestemmelser om alvorlige krænkelser af menneskerettighederne. Den generelle lovgivning om ansvar uden for kontraktforhold kan dog finde anvendelse, når den alvorlige krænkelse af menneskerettighederne har ført til en krænkelse af individuelle rettigheder. Eksempelvis bestemmes det i § 823, stk. 1, i den civile lovbog (Bürgerliches Gesetzbuch), at enhver, der forsætligt eller uagtsomt skader en anden persons liv, fysiske integritet, sundhed, ejendom eller enhver anden rettighed, er erstatningsansvarlig. I tilfælde af angreb på liv, fysisk integritet, sundhed, frihed, ejendom eller enhver anden rettighed er den ansvarlige ikke kun den person, der direkte forvolder skaden, men også den person, der har undladt at træffe nødvendige og rimelige forholdsregler for at undgå skade på tredjemand, hvis denne har skabt en farlig situation ("trafiksikkerhedsforpligtelse").

På området for privat erstatningsansvar for miljøskader er der særlige tilfælde, hvor andre bringes i fare, og hvor erstatningsansvaret kan gøres gældende, såsom krænkelse af individuelle rettigheder, navnlig § 1 ff. i lov om miljøansvar (Umwelthaftungsgesetz), § 25 ff. i lov om atomenergi (Atomgesetz), § 32 ff. i lov om genteknik (Gentechnikgesetz) og § 89 i lov om vandforvaltning (Wasserhaushaltsgesetz).

Ud fra et strafferetligt synspunkt indgår alvorlige krænkelser af menneskerettighederne også i de generelle overtrædelser. Grove former for udnyttelse af arbejdskraft er omfattet af strafferetlige sanktioner, f.eks. efter straffelovens § 233 (Strafgesetzbuch) (menneskehandel med henblik på udnyttelse som arbejdskraft).

For at sikre leveforhold, der stemmer overens med den menneskelige værdighed, især for kommende generationer, er miljøet også beskyttet af strafferetten. Bestemmelserne i den tyske straffelov (§ 324 ff.), som er grundlaget for tysk strafferet, omfatter en tværgående tilgang til beskyttelse af vand, luft og jord som væsentlige dele af miljøet. Denne grundlæggende beskyttelse suppleres af en bred vifte af strafferetlige bestemmelser i den afledte strafferet og sikrer samtidig beskyttelse af planter og dyr. Der tages hensyn til de omfattende EU-regler for at beskytte miljøet som en grænseoverskridende opgave.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænkede? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

Enhver, der ser sine rettigheder krænkede på grund af en tysk virksomheds handlinger, kan anlægge sag mod denne virksomhed ved de civile domstole i Tyskland. I princippet har den ret, hvor den sagsøgte virksomhed har sit hovedsæde, kompetence. En virksomheds hovedsæde er det vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontoret eller hovedvirksomheden. At de tyske domstole har international kompetence følger af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles Ia-forordningen). Yderligere oplysninger om denne forordning findes [her](#).

Hvis den sagsøgte virksomhed ikke har hovedsæde i EU eller i en stat, der er part i Luganokonventionen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område af 30. oktober 2007, har de tyske retter international kompetence i henhold til den civile retsplejelov (Zivilprozessordnung, herefter "ZPO"). I henhold til § 32 i ZPO kan der f.eks. anlægges sag ved en tysk ret, hvis i det mindste en del af de ulovlige handlinger er begået i Tyskland. De faktiske handlinger anses for at være begået både på det sted, hvor skadevolderen handlede (gerningsstedet), og på det sted, hvor den krænkede parts beskyttede juridiske ejendom er blevet skadet (stedet, hvor følgerne af krænkelsen indtræder).

Disse kompetencer finder også anvendelse på søgsmål, der anlægges af tredjelandstatsborgere, som ikke har bopæl på Unionens område.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 864/2007 af 11. juli 2007 om lovvalgsregler for forpligtelser uden for kontrakt (Rom II-forordningen) fastsætter, hvilken national retsorden der er bestemmende for udøvelsen af de rettigheder, der følger af de skadevoldende handlinger. Ifølge forordningen anvendes loven i det land, hvor skaden indtræder, uanset i hvilket land den skadevoldende begivenhed fandt sted, og uanset i hvilket land eller hvilke lande de indirekte følger af denne begivenhed indtræder (Rom II-forordningens artikel 4, stk. 1). Der findes flere oplysninger om den gældende lovgivning [her](#).

Nærmere oplysninger findes [her](#).

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Det tyske nationale kontaktpunkt til fremme af OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder fungerer som organ for udenretslige klager. Det er placeret i forbundsministeriet for økonomi og energi og har til opgave at fremme viden om og effektiv anvendelse af OECD's retningslinjer. Enhver, der med rimelighed kan påvise en legitim interesse, kan indgive en klage til kontaktpunktet over mulige overtrædelser af OECD's retningslinjer begået af et multinationalt selskab. Det nationale kontaktpunkt undersøger de indkomne klager og tilbyder i givet fald bistand til de parter, der er involveret i sagen i form af et forlig eller mægling med henblik på at nå til enighed om stridsspørgsmålene. Kontaktpunktet er bl.a. ansvarligt for klager over manglende overholdelse af menneskerettighederne og manglende hensyntagen til menneskerettighederne i forbindelse med gennemførelsen af due diligence som defineret i OECD's retningslinjer. Den reviderede udgave af OECD's retningslinjer fra 2011, som indeholder specifikke henstillinger vedrørende respekt for menneskerettighederne, er udtrykkeligt baseret på FN's vejledende principper for virksomheder og menneskerettigheder.

Kontaktpunktet koordinerer sine aktiviteter og beslutninger efter aftale med det tværministerielle udvalg for OECD's retningslinjer. Syv andre forbundsministerier er repræsenteret i dette udvalg. Arbejdsgruppen om OECD's retningslinjer er et andet forum for udvekslinger. Ud over repræsentanter for alle forbundsministerier, som er medlemmer af det tværministerielle udvalg for OECD's retningslinjer, består dette organ også af repræsentanter for erhvervsorganisationer, fagforeninger og ikkestatslige organisationer.

Yderligere oplysninger om proceduren for indgivelse af klager til det nationale kontaktpunkt (herunder oplysninger om modtagne klager og behandlingen af dem) er tilgængelige online på webstedet for det tyske kontaktpunkt, som kan findes [her](#).

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Det fremgår af den nationale handlingsplan for erhvervslivet og menneskerettigheder 2016-2020, at der består en forventning om, at alle virksomheder på passende vis indarbejder due diligence-procedurer i deres forretningsaktiviteter i Tyskland og i hele verden, dvs. også uden for EU. Denne forventning er ikke en retlig forpligtelse. I den nationale handlingsplan defineres due diligence med hensyn til menneskerettigheder på grundlag af fem grundlæggende elementer. En af dem er virksomhedernes klageordning.

I den nationale handlingsplan understreges den vigtige rolle, som ikkestatslige klagemekanismer kan spille, og virksomhederne tilskyndes til at deltage i eller indføre sådanne mekanismer. Den nationale handlingsplan fastsætter visse krav til ikkestatslige klagemekanisters oprettelse og funktion.

Klagemekanismen bør bl.a. struktureres forskelligt alt efter målgruppe. Ved indførelsen af nye mekanismer og anvendelsen af eksisterende mekanismer bør det sikres, at de anvendes gennem en retfærdig, afbalanceret og forudsigelig procedure, der er tilgængelig for alle potentielt berørte personer. Denne procedure bør gøre det muligt at opnå så stor gennemsigtighed som muligt over for de berørte parter og overholde de internationale menneskerettighedsstandarder. Nogle tyske virksomheder har allerede indført interne eller sektorspecifikke klagemekanismer for at give deres ansatte og eksterne personer mulighed for at klage over krænkelser af menneskerettighederne.

Den tyske regering gør status over virksomhedernes anvendelse af due diligence i forbindelse med menneskerettighederne i en årlig undersøgelse, der gennemføres mellem 2018 og 2020 i henhold til videnskabelige standarder. Denne undersøgelse vil give empiriske resultater om, hvorvidt virksomheder med over 500 ansatte har indført klagemekanismer, og om disse mekanismer opfylder deres funktion. Resultaterne af overvågningen af den nationale handlingsplan er også vigtige for regeringens drøftelse af de opfølgende foranstaltninger i den handlingsplan, der i øjeblikket er gældende. Hvis overvågningen af den nationale handlingsplan viser, at under 50% af de nævnte virksomheder opfylder kravene i den nationale handlingsplan med hensyn til due diligence, vil regeringen overveje yderligere retlige foranstaltninger. Koalitionsaftalen for den siddende forbundsregering fastsætter også, at forbundsregeringen på grundlag af en omfattende og effektiv revision af den nationale handlingsplan om nødvendigt vil træffe retlige foranstaltninger og anbefale regulering på EU-plan.

Medlemmerne af partnerskabet for bæredygtige tekstiler (Partnership for Sustainable Textiles) forpligter sig til at sikre effektive klagemekanismer i hele den globale værdi- og forsyningskæde. Der udveksles derfor relevante oplysninger og eksempler fra de enkelte medlemmers praksis inden for rammerne af ekspertgruppen vedrørende klagemekanismer. Desuden har partnerskabet indledt et strategisk samarbejde om klagemekanismer med Fair Wear Foundation, som er aktiv i syv tekstilproducerende lande.

Tyskland støtter gennem sit udviklingssamarbejde i øjeblikket projekter til forbedring af arbejdsvilkårene inden for beklædningssektoren i Bangladesh, Myanmar og Pakistan. Aktiviteterne under disse projekter omfatter også udvikling og gennemførelse af strategier for effektive klagemekanismer.

Inden for rammerne af det menneskerettighedsbegreb, der anvendes af forbundsministeriet for økonomisk samarbejde og udvikling, har de statslige myndigheder, der gennemfører det tyske udviklingssamarbejde, indført forskellige klageordninger: Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit GmbH (det tyske selskab for internationalt samarbejde, GIZ), som er en føderal virksomhed, og KfW Entwicklungsbank, der er en udviklingsbank og offentligretlig institution, indførte allerede i 2013 klagemekanismer for menneskerettigheder. I 2017 tilsluttede også højerestående forbundsmyndigheder som Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe (forbundsinstittuttet for geovidenskab og naturressourcer, BSI, og Physikalisch-Technische Bundesanstalt, PTB), sig.

Klagemekanismerne er åbne for offentligheden og behandler også klager over aktiviteter uden for Den Europæiske Union. På anmodning vil GIZ, KfW, BGR og PTB give ministeriet oplysninger om indkomne klager.

Deutsche Investitions- und Entwicklungsgesellschaft mbH (det tyske investeringsinstitut, DEG), der er et datterselskab af KfW, indførte sin egen klagemekanisme i 2014.

I Tyskland findes følgende tvistbilægelsesmekanismer (for sager ved det nationale kontaktpunkt for OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, se spørgsmål 4):

I forbindelse med mæglingsproceduren benyttes tredjeparter kun til mindelig bilægelse af tvisten. Disse har ingen beslutningsbeføjelser. Mægling er en lettillgængelig metode til løsning af konflikter, som ikke grundlæggende er knyttet til et specifikt område. Den kan derfor anvendes på alle områder, hvor der kan opstå konflikter.

Tyskland giver også mulighed for tvistbilægelse, hvis en tredjepart indgiver et (ikkebindende) forslag til parterne med henblik på en afgørelse. En særlig form for tvistbilægelse i forbindelse med forbrugeraftaler er omfattet af loven om alternativ tvistbilægelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet (Gesetz über die alternative Streitbeilegung in Verbrauchersachen, VSBG). Denne lov giver forbrugerne mulighed for at bilægge tvister på en praktisk og vederlagsfri måde. Samtidig får virksomhederne en mekanisme til at behandle klager fra forbrugere, der forbedrer deres image og bidrager til at undgå tvister. Desuden er der mulighed for voldgift (udenretlig), hvis parterne er enige herom.

Der er flere oplysninger om mulighederne for mægling [her](#).

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Den tyske civile retsplejelov indeholder forskellige mekanismer, der skal lette adgangen til de tyske civile domstole. Man kan f.eks. søge om retshjælp, hvis man ikke kan betale retsafgifterne (§ 14 ff. i ZPO). Efter en undersøgelse af de personlige og økonomiske forhold og udsigten til, om man kan få medhold i

sagen, dækkes retsafgifter og advokatsalærer helt eller delvist alt efter behov, medmindre sagen anses for at ligge under bagatelgrænsen. Udenlandske fysiske personer kan også ansøge om retshjælp i retssager i Tyskland. Juridiske personer, der har deres hjemsted på Den Europæiske Unions område – f. eks. organisationer for ofre – er berettiget til retshjælp på de betingelser, der er fastsat i den tyske civile retsplejelov.

Direktiv 2002/8/EF har til formål at forbedre adgangen til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af minimumsstandarder for fælles regler for retshjælp i sådanne tvister.

Sidste opdatering: 28/07/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Grækenland

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

I artikel 8 i lov nr. 4443/2016 bestemmes følgende: «1. I tilfælde af tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet i forbindelse med en administrativ sag kan den forurettede, ud over retslig beskyttelse, nyde beskyttelse i henhold til artikel 24-27 i forvaltningsloven (lov nr. 2690/1999, statstidende, serie I, nr. 45A). 2. Ophøret af den relation, inden for hvilken overtrædelsen har fundet sted, er ikke til hinder for, at der kan ydes beskyttelse mod tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet. 3. Juridiske personer, sammenslutninger eller organisationer, herunder arbejdsmarkedets parter og fagforeninger, der bl.a. har til formål at sikre overholdelsen af princippet om ligebehandling uanset race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, afstamning, religion eller tro, handicap eller kronisk sygdom, alder, familiemæssig eller social situation, seksuel orientering, kønsidentitet eller køns karakteristika, kan repræsentere en skadelidende person ved domstolene eller enhver administrativ myndighed eller enhed, efter at have opnået samtykke hertil ved et officielt bekræftet dokument eller et privat dokument, der er bekræftet ved underskrift».

Desuden bestemmes det i artikel 11 «Sanktioner» i samme lov: «1. Enhver person, der i forbindelse med salg af varer eller levering af tjenesteydelser til offentligheden overtræder forbuddet mod forskelsbehandling på grund af race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, afstamning, religion eller tro, handicap eller kronisk sygdom, alder, familiemæssig eller social situation, seksuel orientering, kønsidentitet eller køns karakteristika i henhold til denne lov straffes med fængsel mellem seks måneder og tre år og bøde mellem 1 000 og 5 000 EUR. Retten kan forfølge de i dette stykke omhandlede handlinger af egen drift. 2. Enhver forskelsbehandling på grund af race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, afstamning, religion eller tro, handicap eller en kronisk sygdom, alder, familiemæssig eller social situation, seksuel orientering, kønsidentitet eller køns karakteristika begået i strid med bestemmelserne i dette kapitel af en person, der handler som arbejdsgiver, ved indgåelse eller nægtelse af indgåelse af et ansættelsesforhold eller i løbet af dets varighed, udvikling eller opsigelse, udgør en overtrædelse af arbejdsmarkedslovgivningen, som af arbejdstilsynet (SEPA) pålægges de administrative sanktioner, der er fastsat i artikel 24 i lov nr. 3996/2011 (statstidende, serie I, nr. 170A)».

Endelig påhviler det sagsøgte eller den administrative myndighed i tilfælde af en tilsidesættelse af princippet om ligebehandling på grund af race, hudfarve, national eller etnisk oprindelse, afstamning, religion eller tro, handicap eller kronisk sygdom, alder, familiemæssig eller social situation, seksuel orientering, kønsidentitet eller køns karakteristika at bevise, at omstændighederne i sagen ikke udgør en overtrædelse af dette princip. Skadelidte nyder på sin side beskyttelse mod afskedigelse eller, mere generelt, mod enhver form for ugunstig behandling som følge af en klage eller et søgsmål.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

I henhold til artikel 78, stk. 9, i lov nr. 4052/2012 «forstås ved "særligt udnyttende arbejdsforhold" arbejdsvilkår, herunder sådanne, der følger af forskelsbehandling på grund af køn eller andre forhold, hvor der er en slående forskel i arbejdsvilkårene for lovligt beskæftigede arbejdstagere, som f.eks. har indvirkning på arbejdstagernes sundhed og sikkerhed, og som truer den menneskelige værdighed». Artikel 89, stk. 3, har følgende ordlyd: «I tilfælde af ulovlig beskæftigelse af en uledsaget mindreårig, der er statsborger i et tredjeland, træffer den kompetente offentlige anklager de nødvendige foranstaltninger for at fastslå vedkommendes identitet, nationalitet og det forhold, at vedkommende er uledsaget. Den offentlige anklager bestræber sig på at finde den pågældendes familie så hurtigt som muligt og tager snarest muligt de nødvendige skridt til at sikre den pågældendes juridiske repræsentation, herunder om nødvendigt under straffesagen. Anklageren i sager om mindreårige eller, i mangel heraf, anklageren ved den kompetente ret i første instans kan, hvis den mindreåriges familie ikke kan findes, eller hvis han vurderer, at hjemsendelsen af den mindreårig under særlige omstændigheder er i strid med den pågældendes interesser, beslutte at træffe enhver foranstaltning, som han anser for at være af relevans for beskyttelsen af den pågældende, indtil den ret, som skal forelægges sagen inden for en frist på 30 dage, udpeger en værge i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 1532, 1534 og 1592 i den civile lovbog. 4. Hvis disse personer ikke har tilstrækkelige midler, og anklageren ved den kompetente ret i første instans træffer afgørelse herom, kan de sikres anstændige levevilkår. 5. Den offentlige anklagemyndighed, de retslige myndigheder og politiet sikrer i første række og i overensstemmelse med de gældende bestemmelser, at ovennævnte ofre beskyttes og sikres, at de tilbydes oversættelses- og tolkebistand, hvis de ikke taler græsk, at de oplyses om deres juridiske rettigheder og de tjenester, som de har adgang til, og at de gives al nødvendig retshjælp».

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

Denne mulighed eksisterer ikke.

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Denne mulighed eksisterer ikke.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Grækenland pålægger ikke europæiske transnationale selskaber at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

I henhold til artikel 78, stk. 9, i lov nr. 4052/2012 «forstås ved "særligt udnyttende arbejdsforhold" arbejdsvilkår, herunder sådanne, der følger af forskelsbehandling på grund af køn eller andre forhold, hvor der er en slående forskel i arbejdsvilkårene for lovligt beskæftigede arbejdstagere, som f.eks. har indvirkning på arbejdstagernes sundhed og sikkerhed, og som truer den menneskelige værdighed». Artikel 89, stk. 3, har følgende ordlyd: «I tilfælde af

ulovlig beskæftigelse af en uledsaget mindreårig, der er statsborger i et tredjeland, træffer den kompetente offentlige anklager de nødvendige foranstaltninger for at fastslå vedkommendes identitet, nationalitet og det forhold, at vedkommende er uledsaget. Den offentlige anklager bestræber sig på at finde den pågældendes familie så hurtigt som muligt og tager snarest muligt de nødvendige skridt til at sikre den pågældendes juridiske repræsentation, herunder om nødvendigt under straffesagen. Anklageren i sager om mindreårige eller, i mangel heraf, anklageren ved den kompetente ret i første instans kan, hvis den mindreåriges familie ikke kan findes, eller hvis han vurderer, at hjemsendelsen af den mindreårige under særlige omstændigheder er i strid med den pågældendes interesser, beslutte at træffe enhver foranstaltning, som han anser for at være af relevans for beskyttelsen af den pågældende, indtil den ret, som skal forelægges sagen inden for en frist på 30 dage, udpeger en værge i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 1532, 1534 og 1592 i den civile lovbog. 4. Hvis disse personer ikke har tilstrækkelige midler, og anklageren ved den kompetente ret i første instans træffer afgørelse herom, kan de sikres anstændige levevilkår. 5. Den offentlige anklagemyndighed, de retslige myndigheder og politiet sikrer i første række og i overensstemmelse med de gældende bestemmelser, at ovennævnte ofre beskyttes og sikres, at de tilbydes oversættelses- og tolkebistand, hvis de ikke taler græsk, at de oplyses om deres juridiske rettigheder og de tjenester, som de har adgang til, og at de gives al nødvendig retshjælp».

I henhold til lov [3226/2004](#) har borgere med lav indkomst i en EU-medlemsstat samt borgere med lav indkomst fra et tredjeland eller statsløse personer ret til retshjælp, hvis de lovligt har deres bopæl eller sædvanlige opholdssted i Den Europæiske Union. Borgere med lave indkomster kan ikke gøre krav på retshjælp, hvis de ikke har bopæl eller sædvanligt opholdssted i Den Europæiske Union.

Retshjælp består i hel eller delvis fritagelse for forpligtelsen til at betale sagens omkostninger, og efter udtrykkelig anmodning skal der udpeges en advokat, en notar og en foged, der har til opgave at forsvare modtageren, repræsentere ham i retten og yde ham den bistand, han har brug for til at træffe de nødvendige foranstaltninger.

Sidste opdatering: 20/08/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Spanien

1. ¿Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse? ¿Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

I Spanien kan man anlægge et søgsmål om krænkelse af menneskerettighederne ved de civile, strafferetlige, administrative og arbejdsretlige domstole. Den civile retsplejelov indeholder en forpligtelse til at levere visse ydelser, en erklæring om rettigheder og retlige betingelser, indførelse af retsbevarende foranstaltninger og enhver anden form for beskyttelse, der udtrykkeligt er fastsat ved lov, og som kan vedrøre et sådant misbrug. Strafferetsplejeloven regulerer de mekanismer og retsmidler, der kan anvendes i straffesager. Navnlig indeholder straffeloven bestemmelser om juridiske personers strafferetlige ansvar (artikel 31a ff.) og kriminaliserer en række lovovertrædelser, der kan omfatte erhvervsrelaterede krænkelser af menneskerettighederne (f.eks. krænkelser af arbejdstagernes rettigheder, forbrydelser mod folkesundheden, miljøkriminalitet, finansiering af terrorisme osv.). For så vidt angår administrative foranstaltninger er der ved lov nr. 39/2015 af 1. oktober 2015 om den fælles administrative procedure for offentlige forvaltninger og lov nr. 40/2015 af 1. oktober 2015 om den retlige ramme for den offentlige sektor fastlagt generelle regler for disciplinærsager og de offentlige myndigheders ansvar på nationalt plan. Reglerne er fastsat i særlove om virksomheders overtrædelser (f.eks. lov 26/2007 af 23. oktober 2007 om miljøansvar). I den retslige fase gælder de klagemuligheder, der er fastsat i lov nr. 29/1998 af 13. juli 1998 om forvaltningsdomstolens virke. På arbejdsmarkedsområdet præciserer lov 36/2011 af 10. oktober 2011 om arbejdsretten den retslige procedure, der finder anvendelse i tilfælde, hvor en arbejdstager eller fagforening mener, at retten til foreningsfrihed, strejkeretten eller andre grundlæggende rettigheder og friheder er blevet krænket, herunder gennem forskelsbehandling og chikane.

På den anden side fastsætter den spanske retsplejelov, hvilke retsmidler der skal anvendes til at opnå erstatning, når en virksomheds adfærd har medført en krænkelse af menneskerettighederne. Strafferetsplejelovens artikel 116 bestemmer således, at enhver, der er strafferetligt ansvarlig for en lovovertrædelse, også er civilretligt ansvarlig, hvis lovovertrædelsen medfører en skade. For så vidt angår juridiske personer vil deres strafansvar medføre, at de civilretligt hæfter solidarisk med de fysiske personer, der dømmes for de samme forhold.

2. ¿Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? ¿Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Ja, den spanske straffelov kriminaliserer menneskerettighedskrænkelser, der udgør en lovovertrædelse.

På miljøområdet indeholder straffeloven et afsnit om lovovertrædelser i forbindelse med fysisk planlægning samt beskyttelse af historisk arv og miljø. I dette afsnit kriminaliseres forskellige former for adfærd: anlægsarbejder i grønne områder eller områder af anerkendt økologisk interesse (artikel 319), emissioner og transport af affald, udledninger, støj, udvinding osv., som kan forårsage betydelig skade på luft-, jord- eller vandkvaliteten eller på dyr eller planter (artikel 325 ff.). En sådan adfærd straffes med fængsel, bøde og fratagelse af retten til at udøve virksomhed eller hverv. Straffeloven giver også dommere eller domstole beføjelse til at træffe afgørelse om, at lovovertræderen for egen regning skal træffe de nødvendige foranstaltninger for at genoprette den forstyrrede økologiske balance, samt enhver anden forebyggende foranstaltning, der er nødvendig for at beskytte den beskyttede ejendom i henhold til ovenstående afsnit (artikel 339).

Lovovertrædelser begået mod arbejdstagere er reguleret i straffelovens anden bog, afsnit XV (artikel 311-318). Følgende straffes med bøde og fængsel: udsættelse af arbejdstagere for arbejdsbetingelser eller sociale forhold, der skader, fjerner eller begrænser deres rettigheder i henhold til lovbestemmelser, kollektive overenskomster eller individuelle aftaler (artikel 311) samtidig beskæftigelse af flere arbejdstagere uden at have anmeldt dette til den relevante socialsikringsordning eller, hvor det er relevant, uden at have indhentet den relevante arbejdstilladelse (artikel 311), og beskæftigelse af udenlandske statsborgere eller mindreårige uden arbejdstilladelse (artikel 311a) ulovlig handel med arbejdskraft og rekruttering af personer på vildledende eller falske betingelser (artikel 312) vildledning med henblik på at fremme en persons emigration ved hjælp af en falsk ansættelseskontrakt (artikel 313) alvorlig forskelsbehandling med hensyn til offentlig eller privat beskæftigelse af en person på grund af ideologi, religion eller tro, etnisk oprindelse, race eller nation, køn, seksuel orientering, familiemæssig situation, sygdom eller handicap, status som juridisk repræsentant eller fagforeningsrepræsentant, familieforhold til andre ansatte i virksomheden eller anvendelse af et af de officielle sprog i den spanske stat (artikel 314) begrænsning af udøvelsen af retten til foreningsfrihed eller strejkeretten (artikel 315) overtrædelse af reglerne om forebyggelse af erhvervsbetingede risici, der udgør en alvorlig fare for arbejdstagernes liv, helbred eller fysiske integritet (artikel 316).

Når lovovertrædelsen er begået af en juridisk person, anvendes den fastsatte sanktion over for de direktører eller de personer, der er ansvarlige for den afdeling, som har givet anledning til overtrædelsen, samt over for personer, der var bekendt med overtrædelsen og havde mulighed for at afhjælpe den, men som ikke har truffet foranstaltninger med henblik herpå.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. ¿Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? ¿Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? ¿Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

I lov nr. 6/1985 af 1. juli 1985 om retsvæsenet (LOPJ) fastsættes de regler, der gør det muligt at fastslå den nødvendige forbindelse mellem en bestemt begivenhed og Spanien med henblik på at fastlægge de spanske domstoles kompetence.

For så vidt angår det civil- og handelsretlige område bestemmer LOPJ således, at spanske domstole kan behandle krav, der opstår på spansk område, i overensstemmelse med bestemmelserne i de internationale traktater og traktater, som Spanien er part i, EU-forordninger og spansk ret (artikel 21). Hvis sagsøgte ikke har bopæl i Spanien, har domstolene i Spanien kompetence (artikel 22d) vedrørende:

kontraktlige forpligtelser, hvor den forpligtelse, som klagen vedrører, er eller skal fuldbyrdes i Spanien

ikke-kontraktlige forpligtelser, hvor skaden er indtruffet på spansk område

aktiviteter i forbindelse med drift af en filial, et agentur eller en handelsvirksomhed, hvor filialen, agenturet eller handelsvirksomheden er beliggende på spansk område

aftaler indgået af forbrugere, som kan indgive en klage i Spanien, hvis de selv eller den anden kontraherende part har deres sædvanlige opholdssted dér sidstnævnte kan kun benytte de spanske domstole, hvis forbrugeren har sit sædvanlige opholdssted i Spanien.

I straffesager har domstolene kompetence til at behandle sager vedrørende lovovertrædelser begået på spansk område eller ombord på spanske skibe eller luftfartøjer, uden at dette berører bestemmelserne i de internationale traktater, som Spanien har undertegnet. De er også kompetente med hensyn til lovovertrædelser begået uden for det nationale område, forudsat at de ansvarlige personer er spanske statsborgere eller udlændinge, der har erhvervet spansk statsborgerskab efter at have begået den strafbare handling, dog på visse betingelser (artikel 23).

På arbejdsmarkedsområdet har de spanske domstole kompetence (artikel 25) vedrørende:

1.° rettigheder og forpligtelser i henhold til arbejdskontrakter, hvor tjenesteydelserne er leveret i Spanien, eller hvor aftalen er indgået i Spanien, hvor sagsøgte har bopæl i Spanien eller har et agentur, en filial, en delegation eller anden repræsentation i Spanien, hvor arbejdstageren og arbejdsgiveren er spanske statsborgere, uafhængigt af hvor ydelserne er leveret eller kontrakten indgået, og i tilfælde af en kontrakt om maritime forsendelser, hvor der forud for indgåelsen af kontrakten er afgivet et tilbud i Spanien modtaget af en spansk arbejdstager

2.° legalitetskontrol af kollektive overenskomster indgået i Spanien og klager fremsat på grundlag af kollektive arbejdskonflikter på spansk område

3.° anmodninger om social sikring til spanske enheder eller enheder med adresse, agentur, delegation eller enhver anden form for repræsentation i Spanien.

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

I Spanien er det ombudsmanden, *Alto Comisionado des Cortes Generales* (højkommissæren i det spanske parlament), som er ansvarlig for at forsvare borgernes grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder ved at overvåge de spanske offentlige myndigheders aktiviteter.

Enhver borger kan henvende sig gratis til ombudsmanden og anmode om, at denne undersøger enhver påstået ulovlig adfærd fra en spansk offentlig myndigheds eller dens ansattes side. Ombudsmanden kan også af egen drift gribe ind i sager, som han er blevet bekendt med, selv om der ikke er indgivet nogen klage. Hans kompetence omfatter dog ikke handlinger udført af multinationale virksomheder uden for Den Europæiske Union.

Ombudsmanden aflægger beretning om sine aktiviteter til parlamentet i en årsrapport og kan forelægge temarapporter om spørgsmål, som han anser for alvorlige eller hastende, eller som kræver særlig opmærksomhed.

Du kan læse mere om emnet [her](#).

Tilsynet med arbejdspladser varetages af arbejdstilsynet og afdelingen for social sikring, som er underlagt arbejds-, migrations- og socialministeriet.

Arbejdstilsynets administrative beføjelser giver det mulighed for at kontrollere overholdelsen af bestemmelserne i den sociale orden, fastlægge de relevante ansvarsområder og kræve bistand og i givet fald forlig, mægling og voldgift på dette område.

Hvis en person har kendskab til forhold, der kan udgøre en overtrædelse på de områder, der er omfattet af tilsynets kompetence (arbejde, sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, social sikring, beskæftigelse osv.), kan dette kontaktes. Klager kan indgives personligt (hos de lokale arbejds- og socialsikringstilsyn), elektronisk (på webstedet for arbejds-, migrations- og socialsikringsministeriet) og pr. brev.

Du kan læse mere om emnet [her](#).

Miljøinspektoret er underlagt de selvstyrende regioner, som har ansvaret for at sanktionere adfærd, der udgør en overtrædelse af miljølovgivningen. Under alle omstændigheder er det i lov nr. 26/2007 af 23. oktober 2007 om miljøansvar fastsat, at økonomiske aktører skal betale erstatning for miljøskader. Udgør en sådan skade en strafbar handling, finder den strafferetlige lovgivning, der er nævnt i spørgsmål 2, anvendelse. Tilsvarende vil ovennævnte forordninger vedrørende erstatningskrav og ansvar for tredjepart finde anvendelse.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Denne lovkonflikt kan ikke løses gennem mæglingsordningen på det civil- og handelsretlige område ifølge lov nr. 5/2012 af 6. juli 2012, da lovens anvendelsesområde ikke omfatter tvister på dette område, som vedrører ikke-gældende rettigheder (artikel 2).

Der bør tages hensyn til bekendtgørelsen af 1. september 2017 fra ministeriet for udenrigsanliggender, som har udarbejdet en national handlingsplan for erhvervslivet og menneskerettigheder (Spaniens statstidende af 14. september 2017). Planen vedrører behovet for at indføre effektive foranstaltninger til beskyttelse af menneskerettighederne i virksomheder, og de retslige, udenretslige og administrative mekanismer, der skal afhjælpe skader forvoldt af en eventuel krænkelse af disse rettigheder.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en menneskerettighedskrænkelse begået af virksomheder? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af den gratis retshjælp? Har jeg adgang til gratis retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

I artikel 119 i den spanske forfatning anerkendes retten til gratis retshjælp, hvis loven tillader det, og denne ret gives under alle omstændigheder til enhver, der er i stand til at bevise, at han ikke råder over tilstrækkelige midler til at anlægge sag. Denne forfatningssikrede ret præciseres i lov 1/1996 af 10. januar 1996 om gratis retshjælp. Ofre for krænkelser af menneskerettighederne, som begås af virksomheder, kan få adgang til denne støtte, forudsat at deres finansielle midler ikke overstiger den grænse, der er fastsat i denne lov. Tærsklen blev forhøjet efter reformen af samme lov i 2015 og tager også hensyn til ansøgerens personlige situation (f.eks. dennes familiemæssige forpligtelser), så støtten kan komme flest mulig til gode. Den omfatter retligt forsvar ved professionelle advokater, juridisk bistand og oplysninger om tilgængelige udenretslige ressourcer.

Lov nr. 1/1996 regulerer også gratis retshjælp i tilfælde af grænseoverskridende tvister. I så fald kan støtten ydes til fysiske personer, der er statsborgere i EU, eller tredjelandstatsborgere, der har lovligt ophold i en af medlemsstaterne.

Gratis retshjælp kan kun ydes i civil- eller handelsretlige tvister samt i forbindelse med de dertil knyttede udenretslige procedurer, hvis lovgivningen pålægger parterne dem, eller retten henviser disse parter til sådanne procedurer.

Sidste opdatering: 17/01/2024

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Kroatien

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i Kroatien, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

Ofre for menneskerettighedskrænkelser kan ansøge om retsbeskyttelse:

I civile sager har ofre ret til erstatning for skade, hvad enten der er tale om materiel eller immateriel skade (ikke-økonomisk skade i tilfælde af krænkelse af en personlig rettighed [1]).

I **straffesager** kan offeret anlægge et civilt søgsmål med påstand om erstatning for den skade, der er lidt i forbindelse med en begået forbrydelse.

I henhold til artikel 1 i den civile retsplejelov (*Narodne novine* (Kroatiens statstidende) nr. 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 og 70/19) er det sidstnævnte lov, der fastsætter retsplejereglerne, på grundlag af hvilke retten behandler og træffer afgørelse i tvister vedrørende de grundlæggende menneske og borgerrettigheder og -forpligtelser, enkeltpersoners personlige og familiemæssige forhold samt socialretlige, handelsretlige, formueretlige og andre civilretlige tvister, for så vidt som det ikke er fastsat ved lov, at retten skal træffe afgørelse i en af disse tvister ved at anvende de regler, der gælder for en anden procedure. I henhold til den civile retsplejelovs artikel 185 gælder det desuden, at der anlægges sag ved stævning.

I arbejdsretlige sager, navnlig fastsættelse af frister og affoldelse af retsmøder, vil retten altid tage særligt hensyn til behovet for hurtigst muligt at behandle socialsikringsager.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Artikel 43 i strafferetsplejeloven (Kroatiens statstidende nr. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14, 70/17, 126/19 og 126/19) indeholder en generel liste over ofres rettigheder (retten til adgang til støttetjenester for ofre for forbrydelser, retten til effektiv psykologhjælp og anden specialiseret bistand og støtte fra myndigheder, organisationer og institutioner, der yder bistand til ofre for kriminalitet, i overensstemmelse med loven, retten til at blive beskyttet mod intimidering og repressalier, retten til beskyttelse af offerets værdighed under afhøringen af offeret som vidne, retten til at blive hørt hurtigst muligt efter anmeldelsen af en forbrydelse og til, at afhøring kun foregår i det omfang, det er nødvendigt af hensyn til straffesagen, retten til at blive ledsaget af en person, som offeret har tillid til, i forbindelse med processkridt, som offeret deltager i, retten til, at lægeundersøgelser af offeret kun gennemføres i begrænset omfang og kun i det omfang, der er strengt nødvendige for straffesagen, retten til at anmode om retsforfølgning og indgive et civil søgsmål i overensstemmelse med straffelovens bestemmelser, retten til at deltage i straffesagen som offer, retten til at blive underrettet om afvisning af anmeldelsen som ugrundet og om anklagemyndighedens beslutning om at frafalde tiltalen samt retten til at træde i anklagemyndighedens sted med henblik på at genoptage retsforfølgningen, retten til at blive underrettet af anklagemyndigheden om foranstaltninger truffet som opfølgning på anmeldelsen og retten til at klage til den øverste generaladvokat, retten til, efter egen anmodning, at blive underrettet ved ophævelse af varetægtsfængsling, tiltaltes flugt eller løsladelse af den dømte samt foranstaltninger truffet med henblik på dennes beskyttelse, retten til, efter anmodning, at blive underrettet om enhver afgørelse, der afslutter straffesagen endeligt, og andre rettigheder som fastsat i lovgivningen).

Artikel 44 i strafferetsplejeloven fastsætter særlige rettigheder for ofre for menneskehandel (forbrydelse, som kan have til formål at udnytte andres arbejdskraft ved tvangsarbejde eller -tjenester), som, ud over de rettigheder, der er fastsat i strafferetsplejelovens artikel 43, også har ret til, inden afhøringen, at rådføre sig med en rådgiver på statens regning, ret til at lade sig repræsentere af en advokat på statens regning, ret til at blive afhørt af en person af samme køn hos politiet og anklagemyndigheden og ret til, så vidt muligt, at blive afhørt af samme person ved en ny afhøring, ret til ikke at besvare spørgsmål, der ikke vedrører forbrydelsen, og som er omfattet af privatlivets fred, ret til at blive afhørt via audiovisuelt udstyr, ret til beskyttelse af personoplysninger og ret til at anmode om, at retsforhandlingerne skal foregå for lukkede døre.

Artikel 43a og forordningen om personlig vurdering af ofre (Kroatiens statstidende nr. 106/17, i det følgende benævnt "forordningen") regulerer proceduren for individuel vurdering af ofre med henblik på at fastslå, om det er nødvendigt at træffe specifikke foranstaltninger til beskyttelse af offeret, og, hvis det viser sig, at sådanne foranstaltninger er nødvendige, hvilke specifikke beskyttelsesforanstaltninger der bør gennemføres (herunder proceduremæssige beskyttelsesforanstaltninger — f.eks. en særlig afhøringsform, brug af kommunikationsteknologier med henblik på at undgå enhver visuel kontakt med gerningsmanden, afhøring ved en person af samme køn og, så vidt muligt, afhøring ved samme person ved en eventuel ny afhøring, ledsagelse ved en person, som offeret har tillid til, beskyttelse af personoplysninger — samtale med en rådgiver på statens regning og andre foranstaltninger som fastsat i lovgivningen). Det skal bemærkes, at grov kriminalitet omfatter, men ikke er begrænset til, menneskehandel og organiseret kriminalitet samt miljøkriminalitet, forudsat at det foregår inden for rammerne af en kriminel organisation.

Beskyttelsen af de pågældende rettigheder i Kroatien er, ud over straffelovgivningen, sikret ved Kroatiens forfatning, idet domstolene er garanter for udøvelsen af disse rettigheder. Når alle de retsmidler, der er til rådighed på nationalt plan, er udtømt, kan offeret som en sidste udvej indbringe sagen for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg, hvis offerets land ifølge offeret har krænket en af hans/hendes grundlæggende rettigheder som fastsat i den europæiske menneskerettighedskonvention.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

I henhold til artikel 27 i den civile retsplejelov har Kroatiens domstole kompetence til at træffe afgørelse, når dens kompetence i en tvist, der vedrører et udenlandsk element, udtrykkeligt er hjemlet ved lov eller en international aftale.

Hvad angår retternes kompetence på det civil- og handelsretlige område fastsætter lov om international privatret (Kroatiens statstidende nr. 101/17) udtrykkeligt anvendelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (herefter "Bruxelles I-forordningen") inden for rammerne af dens anvendelsesområde og udvider dens anvendelsesområde til situationer, der vedrører tredjelande.

I henhold til den grundlæggende kompetenceregulering i Bruxelles I-forordningens artikel 4 skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, uanset deres nationalitet, sagsøges ved retterne i denne medlemsstat. Artikel 63 bestemmer, at juridiske personer har bopæl det sted, hvor de har deres vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontor eller hovedvirksomhed.

De tilfælde, hvor sagsøgte kan sagsøges i en anden medlemsstat end den, hvor han har bopæl, er omhandlet i artikel 7-9 (specielle kompetenceregler).

Kompetencen i sager uden for kontrakt reguleres således af artikel 7, stk. 2, hvorefter en person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges i en anden medlemsstat i sager om erstatning uden for kontrakt, ved retten på det sted, hvor den skadevoldende begivenhed er foregået eller vil kunne foregå. Desuden fastsætter artikel 58 i loven om international privatret en relevant kompetence: Hvis kompetencen med hensyn til en sagsøgt, der har bopæl i en stat, der ikke er medlem af EU, ikke kan støttes på bestemmelserne i denne lov eller Kroatiens andre love, og hvis det er udelukket eller usandsynligt, at

sagen vil blive ført i udlandet, har retten i Kroatien kompetence, forudsat at sagens genstand har tilstrækkelig tilknytning til Kroatien til, at det er hensigtsmæssigt at behandle sagen i Kroatien.

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Ifølge ombudsmandsloven har den kroatiske ombudsmand kompetence til at behandle klager over aktuelle lovovertrædelser og uregelmæssigheder i nationale myndigheder, lokale myndigheder og juridiske enheder, der har fået overdraget offentlige tjenesteydelsesopgaver, hvilket betyder, at ombudsmanden ikke har ret til at behandle klager vedrørende overtrædelser af lovgivningen i den private sektor. I henhold til artikel 20 kan enhver person, der mener, at en ulovlig handling eller misbrug begået af et af ovennævnte organer truer eller krænker vedkommendes forfatningsmæssige eller retlige rettigheder og frihedsrettigheder, desuden indgive en klage til den kompetente domstol. Det følger af ovenstående, at man ikke nødvendigvis skal være EU-borger for at indgive en klage til ombudsmanden, men at ombudsmanden kan gribe ind i sagen, hvis blot krænkelsen af menneskerettighederne er begået af et eller flere af ovennævnte organer. Da Kroatiens ombudsmand imidlertid ofte modtager klager vedrørende den private sektor, baserer ombudsmanden sig i årsberetningerne og gennem sin deltagelse i retssager på borgernes erfaringer og lader sig inspirere af deres klager, når han foreslår konkrete foranstaltninger, da det ellers ville være umuligt at sikre et højere niveau af retshåndhævelse og beskyttelse af borgerne.

På den anden side finder loven om bekæmpelse af forskelsbehandling anvendelse på procedurer ved alle offentlige organer, lokale (regionale) myndigheder og juridiske personer, der har fået overdraget offentlige tjenesteydelsesopgaver, og på alle juridiske og fysiske personers handlinger, navnlig for så vidt angår beskæftigelse og arbejdsvilkår og selvstændig virksomhed, herunder udvælgelseskriterier og ansættelses- og forfremmelsesvilkår, adgang til alle former for erhvervsvejledning, erhvervsuddannelse og omskoling, uddannelse, videnskab og sport, social sikring, herunder sociale ydelser, pensions- og sygeforsikring, retlige anliggender og forvaltning, offentlig information og medierne, adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, medlemskab af og deltagelse i fagforeninger, civilsamfundsorganisationer, politiske partier eller andre kategorier af organisationer samt deltagelse i kulturelle og kunstneriske frembringelser.

Desuden modtager ombudsmanden som det centrale organ til bekæmpelse af forskelsbehandling klager fra alle fysiske og juridiske personer og gennemgår hver enkelt klage og kan for at udrydde forskelsbehandling og beskytte rettighederne for personer, der udsættes for forskelsbehandling, fremsætte henstillinger, udtalelser, forslag og advarsler, som ikke er juridisk bindende. Han kan desuden deltage i retssager som intervenient sammen med sagsøgeren, der påberåber sig forskelsbehandlingen, eller kan anlægge et kollektivt søgsmål for at forhindre forskelsbehandling, hvis han kan godtgøre, at sagsørgtes handlinger sandsynligvis vil krænke et stort antal personers ret til ligebehandling på grund af deres forbindelse til de rettigheder og værdier, der er anerkendt i lovgivningen (race og etnisk oprindelse eller hudfarve, køn, sprog, religion, politisk overbevisning eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, formueforhold, tilhørsforhold til en fagforening, uddannelsesniveau, social status, civilstand eller familieforhold, alder, helbredstilstand, handicap, arveanlæg, identitet eller kønsudtryk eller seksuel orientering). Man skal ikke være EU-borger for at indgive en klage om forskelsbehandling til ombudsmanden.

Den nye [lov om beskyttelse af personer, der anmelder uregelmæssigheder](#), som trådte i kraft den 1. juli 2019, fastsætter, at personer, der anmelder uregelmæssigheder, kan henvende sig til ombudsmanden med henblik på beskyttelse af deres rettigheder, forudsat at klageren kan dokumentere, at vedkommende har været eller kan blive offer for de skadevoldende handlinger som anmeldt. Det fremgår af loven, at det ikke er nødvendigt, at den person, der ønsker at indgive en klage, er EU-borger, og at ombudsmanden skal træffe foranstaltninger til at beskytte klageren, uanset om uregelmæssigheden er foregået i den offentlige eller den private sektor (bemærk: Ved "person, der indberetter uregelmæssigheder" eller "klager" forstås i henhold til loven en person, der er i besiddelse af og indberetter oplysninger om uregelmæssigheder, uanset om der er tale om overtrædelser af love, bekendtgørelser, forskrifter, etiske regler eller forretningsvirksomheders interne regler, forudsat at de er knyttet til udøvelse af aktiviteter hos en arbejdsgiver). Det skal bemærkes, at udøvelsen af aktiviteter ud over et ansættelsesforhold omfatter frivilligt arbejde, udøvelse af aktiviteter i henhold til en tjenesteydelseskontrakt, studenterjob osv. Klageren kan også være en person, der har deltaget i ansættelsesprocedurer som ansøger.

For at fremme ansvarlig adfærd, navnlig beskyttelse af menneskerettighederne samt arbejdstagerrettigheder og miljøbeskyttelse, påhviler det endvidere Kroatien som medlem af investeringskomitéen — OECD's uafhængige arbejdsorgan med en overvågningsmission — at gennemføre følgende retningslinjer: offentliggøre oplysninger om ansvarlig adfærd på sit websted, behandle anmodninger om oplysninger, bidrage til at løse problemer, der opstår som følge af eventuel uansvarlig adfærd, og kommunikere med interessenter for at undgå retstvister.

Derudover har Kroatien oprettet et nationalt inspektorat, som de relevante sektioner og tjenester (såsom sektionen for kontrol med erhvervsbeskyttelse eller sektionen for kontrol med ansættelsesforhold) deltager i.

Yderligere oplysninger om det nationale inspektorats og ovennævnte sektioners kompetencer findes på følgende websteder:

[Kontakt](#)

[Sektionen for kontrol med erhvervsbeskyttelse](#)

[Sektionen for kontrol med ansættelsesforhold](#)

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i Kroatien er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Der er med hensyn til erhvervsdrivende virksomheders krænkelser af menneskerettighederne ikke indført nogen bindende mæglingsmodel i Kroatien. I tvister på det forbrugerretlige område mellem en forbruger og en erhvervsdrivende reguleres mægling i loven om alternativ bilæggelse af tvister på forbrugerområdet (Kroatiens statstidende nr. 121/16 og 32/19), der gennemfører EU's direktiver og forordninger om beskyttelse af forbrugernes rettigheder. For så vidt angår beskyttelse af menneskerettighederne og andre tvister vedrørende rettigheder, der ikke kan overdrages, kan der tilbydes mægling ved et af Kroatiens mæglingcentre med henblik på at finde en løsning på tvisten under hensyntagen til parternes interesser.

Yderligere oplysninger kan findes på følgende link:

[Mægling i medlemsstaterne](#)

[Find en mægler](#)

[Alternativ bilæggelse af tvister på det forbrugerretlige område](#)

[Mæglingcentre](#)

Ifølge forbrugerbeskyttelsesloven skal den erhvervsdrivende give forbrugeren mulighed for at indgive en skriftlig klage pr. post, fax eller e-mail.

Ifølge loven om det nationale inspektorat kan klager, der indeholder oplysninger om klageren (fornavn og efternavn og bopælsadresse), og som fastslår, at der foreligger handlinger, der er i strid med loven, begrunde en inspektion.

For så vidt angår ansatte i multinationale selskaber bestemmer arbejdsmarkedsloven, at en arbejdsgiver, der beskæftiger mindst tyve arbejdstagere, skal udpege en person, som ud over arbejdsgiveren skal modtage og behandle klager vedrørende beskyttelse af arbejdstagernes værdighed.

Disse aktiviteter overvåges af [det nationale inspektorat](#).

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Ofre, der søger beskyttelse som følge af en virksomheds krænkelse af menneskerettighederne, har samme rettigheder som andre ofre i straffesager.

Yderligere oplysninger findes på den europæiske e-justice-portal:

[Rettigheder for ofre for forbrydelser i straffesager](#)

[Erstatning til ofre for forbrydelser](#)

Ifølge loven om gratis retshjælp er følgende personer berettiget til gratis retshjælp:

kroatiske statsborgere

børn, der ikke er kroatiske statsborgere, og som efter loven anses for at være børn, der ikke er ledsaget af en myndig voksen i Kroatien

udlændinge med midlertidigt ophold, forudsat at det gensidige bopælskrav er overholdt, og udlændinge med fast ophold

udlændinge under midlertidig beskyttelse

udlændinge med ulovligt ophold og udlændinge med kortvarigt ophold i forbindelse med udvisning eller tilbagesendelse

asylansøgere, personer, som har fået asyl, udlændinge, som er ydet subsidiær beskyttelse, og deres familiemedlemmer, som har lovligt ophold i Kroatien, i forbindelse med sager, hvor der ikke ydes retshjælp i henhold til en særlov.

Lov om gratis retshjælp (Kroatiens statstidende nr. 143/13 og 98/19, herefter "retshjælpsloven") regulerer de betingelser og procedurer, hvorunder dårligt stillede personer har ret til advokatbistand og adgang til en domstol eller andre offentlige organer på det civil- og forvaltningsretlige område.

Retshjælpsloven fastsætter, at modtagere af gratis retshjælp ud over kroatiske statsborgere er:

børn, der ikke er kroatiske statsborgere, og som efter loven anses for at være børn, der ikke er ledsaget af en myndig voksen i Kroatien

udlændinge med midlertidigt ophold, forudsat at det gensidige bopælskrav er overholdt, og udlændinge med fast ophold

udlændinge under midlertidig beskyttelse

udlændinge med ulovligt ophold og udlændinge med kortvarigt ophold i forbindelse med udvisning eller tilbagesendelse

asylansøgere, personer, som har fået asyl, udlændinge, som er ydet subsidiær beskyttelse, og deres familiemedlemmer, som har lovligt ophold i Kroatien, i forbindelse med sager, hvor der ikke ydes retshjælp i henhold til en særlov.

Modtagerne af den pågældende gratis retshjælp kan på de betingelser, der er fastsat ved lov, ansøge om primær og/eller sekundær retshjælp.

Primær retshjælp omfatter juridisk information af generel karakter, juridisk rådgivning, udarbejdelse af indlæg for offentlige organer, Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol og internationale organisationer i overensstemmelse med internationale konventioner og disse organers forretningsorden, repræsentation ved offentlige organer og retshjælp i forbindelse med udenretslig bilæggelse af tvister. Denne form for retshjælp ydes af de administrative myndigheder i distrikterne og byen Zagreb, godkendte foreninger og juridiske centre i alle retssager. Udøvelse af retten til primær retshjælp kan ske ved direkte henvendelse til den, der yder primær retshjælp, og som ved en skønsmæssig afgørelse konstaterer, at betingelserne for udøvelse af retten til primær retshjælp er opfyldt.

Sekundær retshjælp omfatter juridisk rådgivning, udarbejdelse af indlæg i sager om beskyttelse af arbejdstagernes rettigheder over for arbejdsgiveren, udarbejdelse af indlæg og repræsentation i retssager samt retshjælp i forbindelse med mindelig bilæggelse af tvister. Den sekundære retshjælp ydes af advokater. Sekundær retshjælp omfatter også fritagelse for sagsomkostninger og retsafgifter.

For at der kan bevilges retshjælp i form af udarbejdelse af indlæg, repræsentation i retssager og fritagelse for sagsomkostninger, skal sagsøgerens økonomiske situation opfylde de betingelser, der er fastsat i retshjælpsloven, nemlig at sagsøgerens og dennes husstands samlede månedlige indkomst ikke må overstige skattegrundlaget (3 326 HRK) for hvert medlem af husstanden, og at den samlede værdi af de aktiver, der ejes af sagsøgeren og medlemmerne af dennes husstand, ikke overstiger 60 gange skattegrundlaget (199 560 HRK).

Ud over at opfylde disse økonomiske betingelser skal den sekundære retshjælp være søgt i en af følgende sager:

sager vedrørende tinglige rettigheder, som ikke kræver tinglysning

sager vedrørende ansættelsesforhold

familieretlige sager, dog ikke ved skilsmisse efter fælles overenskomst, når ægtefællerne ikke har fælles mindreårige børn eller mindreårige adoptivbørn eller børn, som de har forældremyndigheden over, selv om de er blevet myndige

sager om tvangsfuldbyrdelse eller sikring af krav på grundlag af procedurer, hvortil der kan bevilges retshjælp i henhold til bestemmelserne i retshjælpsloven ved tvistbilæggelse i mindelighed

undtagelsesvis alle andre forvaltnings- og civilretlige sager, når det bevisligt er nødvendigt på grund af sagsøgerens og dennes husstands levevilkår, i overensstemmelse med retshjælpslovens grundlæggende formål.

Proceduren for bevilling af sekundær retshjælp indledes ved indgivelse af en ansøgning til den kompetente administrative myndighed i distriktet eller i Zagreb. Ansøgningen indgives ved hjælp af det relevante ansøgningskema vedlagt ansøgerens og medlemmerne af dennes husholdnings skriftlige samtykke til, at forvaltningskontoret undersøger alle oplysninger om deres samlede indtægter og formue, og ansøgerens bekræftelse af, at de afgivne oplysninger er nøjagtige og fuldstændige.

I forbindelse med proceduren for tildeling af sekundær retshjælp til en ansøger, der opfylder de retlige betingelser for at blive bevilget sekundær retshjælp, træffer den kompetente myndighed afgørelse om at yde sekundær retshjælp med angivelse af typen og omfanget af den således bevilgede retshjælp. Den således bevilgede sekundære retshjælp består i hel eller delvis betaling af de udgifter, der er forbundet med retshjælpen, idet der tages hensyn til ansøgerens og husstandens samlede månedlige indkomst. Afgørelsen om bevilling af sekundær retshjælp indeholder endvidere navnet på den advokat, der skal yde modtageren retshjælp.

Hvis ansøgeren ikke opfylder betingelserne for at blive bevilget sekundær retshjælp, afvises ansøgningen. Ansøgeren kan klage over afgørelsen om afvisning af ansøgningen til justitsministeriet. Der kan anlægges en administrativ sag til prøvelse af justitsministeriets afgørelse, hvis klagen afvises.

I det tilfælde at modtageren af den gratis retshjælp ikke får medhold i den sag, hvortil der blev bevilget sekundær retshjælp, er han ikke forpligtet til at godtgøre udgifterne til den udbetalte retshjælp. Bevillingen af sekundær retshjælp betyder imidlertid ikke, at den, der modtager sekundær retshjælp, og som taber sagen, fritages for pligten til at betale modpartens sagsomkostninger i overensstemmelse med rettens afgørelse i henhold til retsplejereglerne.

Der kan også ydes gratis retshjælp i grænseoverskridende tvister. En grænseoverskridende tvist, jf. retshjælpsloven, er en tvist, i hvilken den person, der ansøger om retshjælp, har bopæl eller opholdssted i en anden EU-medlemsstat end den, hvor retsafgørelsen skal fuldbyrdes.

Retshjælp i grænseoverskridende tvister kan bevilges inden for det civil- og handelsretlige område i mæglingsprocedurer, i forbindelse med alternativ tvistbilæggelse, ved fuldbyrdelse af offentlige dokumenter og som juridisk bistand i sådanne procedurer. Bestemmelserne om retshjælp i grænseoverskridende tvister finder ikke anvendelse på told- og skatteområdet og i andre administrative procedurer.

Der ydes retshjælp til ansøgeren om retshjælp i forbindelse med en grænseoverskridende tvist, forudsat at han opfylder betingelserne i retshjælpsloven. Der kan undtagelsesvis bevilges retshjælp til en ansøger, som ikke opfylder betingelserne for at modtage retshjælp, jf. retshjælpsloven, hvis ansøgeren godtgør, at vedkommende ikke er i stand til at betale de med sagen forbundne omkostninger på grund af en forskel mellem leveomkostningerne i den medlemsstat, hvor vedkommende har sin bopæl eller sit sædvanlige opholdssted, og leveomkostningerne i Kroatien.

Ansøgeren eller den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor han har bopæl eller opholdssted (den fremsendende myndighed), indgiver sin ansøgning om retshjælp i Kroatien til justitsministeriet (den modtagende myndighed). Det skal forelægges en kroatisk oversættelse af de vedhæftede formularer og dokumenter, ellers vil ansøgningen blive afvist.

Hvis den tvist, hvortil ansøgeren ansøger om retshjælp, ikke er en grænseoverskridende tvist, eller hvis ansøgeren ikke har ret til retshjælp i en grænseoverskridende tvist, afviser justitsministeriet ansøgningen. Justitsministeriets afgørelse kan ikke påklages. Der kan dog indledes en administrativ procedure.

Der kan ydes gratis retshjælp til personer, der ikke har bopæl i Den Europæiske Union, i overensstemmelse med bestemmelserne i internationale bilaterale eller multilaterale konventioner, der er bindende for Kroatien.

Oplysninger om retshjælp i Kroatien findes på følgende websted:

[Retshjælp](#)

[1] Personlige rettigheder: ret til liv, fysisk og mental sundhed, omdømme, ære, værdighed, navn, respekt for privatliv og familieliv, frihed osv.

Sidste opdatering: 09/02/2021

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Cypem

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

I henhold til bestemmelserne i lov 174/1989 om obligatorisk ansvarsforsikring for arbejdsgivere, som ændret, har arbejdstagere, der er ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, ret til erstatning i tilfælde af en arbejdsulykke (død eller personskade), som er forårsaget af deres arbejde eller opstået under arbejdet eller i tilfælde af en arbejdsrelateret sygdom. I henhold til denne lovgivning skal alle arbejdsgivere tegne en ansvarsforsikring hos et forsikringsselskab for arbejdsulykker eller arbejdsrelaterede sygdomme for alle arbejdstagere. Forpligtelsen gælder også tilfælde, hvor personer med fast bopæl i Cypem er ansat i udlandet og er blevet ramt af en arbejdsulykke eller en arbejdsrelateret sygdom. Loven fastsætter en mindstedækning for hver enkelt arbejdsulykke eller arbejdsrelateret sygdom pr. arbejdstager [et hundrede tres tusind (160 000) EUR] og for hver begivenhed eller række af begivenheder med samme udløsende begivenhed [tre millioner fire hundrede og femten tusind (3 415 000) EUR], herunder omkostninger og renter.

Udbetaling af en erstatning, der overstiger de i loven fastsatte beløb, kræver i givet fald, at der indbringes en klage for en domstol.

I forbindelse med de inspektioner af arbejdsgivernes afdelinger eller virksomheder, som arbejdstilsynets tilsynsførende foretager for at kontrollere, om lovgivningen om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen er overholdt, kontrollerer de også, om der findes et dokument, der bekræfter, at arbejdsgiveren har tegnet den obligatoriske ansvarsforsikring.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Se svaret på spørgsmål 1 ovenfor.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

Nej, en sådan adgang er ikke mulig. På grundlag af de tilgængelige oplysninger og data i spørgsmålet synes der ikke at være nogen forbindelse, der kan begrunde, at de cypriotiske domstole har kompetence.

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Nej. Tredjelandstatsborgere, der mener, at de er ofre for en krænkelse af menneskerettighederne, nyder tilsvarende beskyttelse fra uafhængige institutioner, såfremt overtrædelsen har fundet sted i Cypem.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Forordning (EU) nr. 524/2013 om onlinetvistbilæggelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet forpligter e-handelsvirksomheder til at give oplysninger om deres platform til onlinetvistbilæggelse på deres websteder.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser?

Retshjælp ydes til enhver fysisk person, som har været offer for en krænkelse af sine menneskerettigheder under sit ophold på Republikken Cypems område, hvad enten det er en statsborger i Republikken Cypem eller i Den Europæiske Union.

Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen?

Retshjælpen dækker:

advokatbistand

juridisk rådgivning

repræsentation ved retten.

Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Nej.

Sidste opdatering: 22/07/2024

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Letland

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

Ifølge [Lettlands retsplejelovens § 1, stk. 1](#), har enhver fysisk og juridisk person ret til beskyttelse af sine krænkede eller anfægtede borgerlige rettigheder eller legitime interesser. Hvis personen mener at være offer for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, hvorved personens borgerlige rettigheder er krænket, kan den pågældende anlægge et civilt søgsmål ved en domstol med generel kompetence.

I henhold til [Lettlands civilbogens § 1635](#) giver hver rettighedskrænkelse og hver skadevoldende handling i sig selv, der resulterer i skade (herunder ikke-økonomisk skade), ofret ret til at søge erstatning fra gerningsmanden for så vidt, som denne kan bebrejdes for denne handling. Ved ikke-økonomisk skade forstås fysisk eller psykisk lidelse forårsaget af krænkelser af ofrets ikke-økonomiske rettigheder eller ikke-økonomiske fordele som følge af de skadevoldende handlinger. Erstatningsbeløbet for ikke-økonomisk skade fastsættes af domstolen efter eget skøn under hensyntagen til alvoren og konsekvenserne af den ikke-økonomiske skade. Hvis den skadevoldende handling har manifesteret sig som en strafbar handling mod en persons liv, helbred, sædelighed, seksuelle ukrænkelighed, frihed, ære eller værdighed eller mod en familie eller en mindreårig, formodes det, at offeret har lidt moralsk skade som følge af en sådan handling. I andre tilfælde skal offeret bevise at have lidt moralsk skade. Handling skal her forstås i en bredere forstand, der ikke kun omfatter handlingen, men også passivitet, dvs. undladelse.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Ansvar for skadevoldende handlinger i civilbogen omfatter enhver krænkelse af rettigheder og strafbare handlinger, herunder grove krænkelser af menneskerettighederne

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

Hvis hverken sagsøgte eller sagsøger har bopæl eller registreret adresse i Letland, og hvis krænkelserne ikke fandt sted i Letland, vil de lettiske domstole sandsynligvis ikke have kompetence med hensyn til det civile søgsmål.

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Ombudsmanden i Letland hedder ["tiesībsargs"](#). Ombudsmanden handler i overensstemmelse med det formål, som er fastsat i [Lettlands ombudsmandsloven](#), dvs. fremme beskyttelsen af menneskerettighederne og sikre, at staten udøver sin myndighed på en lovlig og hensigtsmæssig måde og i overensstemmelse med princippet om god forvaltningsskik.

Ombudsmanden må kun deltage i løsningen af spørgsmål i tilfælde, hvor statslige forvaltningsinstitutioner krænker de menneskerettigheder, der er fastsat i Republikken Letlands *Satversme* (forfatning) og i internationale menneskerettighedsinstrumenter, når der træffes en afgørelse, eller, hvad angår lovgiver, når en retsakt vedtages. Inden for rammerne af ombudsmandens udøvelse af beføjelser er en myndighed en statsforvaltning, en lokal statslig myndighed eller deres tjenestemænd samt personer, der varetager opgaver, som er delegeret af statsforvaltningen.

I tilfælde, hvor personen er offer for en krænkelse af princippet om ikke-forskelsbehandling, kan ombudsmanden også give sin vurdering og sine anbefalinger til retlige enheder og privatpersoner, der er omfattet af privatretten.

Det ligger imidlertid ikke inden for ombudsmandens mandat at bedømme handlinger, som er foretaget af europæiske transnationale selskaber uden for EU. Kontrol og overvågning af selskabernes handlinger inden for ansættelsesretlige forhold henhører under [Lettlands statsarbejdstilsyns](#) kompetence.

Selskabernes handlinger på miljøområdet kontrolleres af [Lettlands miljøstyrelse](#), som er ansvarlig for at overvåge overholdelsen af lovgivningen inden for miljøbeskyttelse, strålingssikkerhed og nuklear sikkerhed samt anvendelsen af naturressourcer.

Hvis en person indgiver en klage over en retsstridig handling til den forkerte myndighed, dvs. uden at vide, at det ikke henhører under den pågældende myndigheds kompetence til at behandle det spørgsmål, der er omhandlet i den pågældendes klage, skal myndigheden i overensstemmelse med bestemmelserne i lov om indgivelse underrette personen om den kompetente myndighed, eller, hvis det er hensigtsmæssigt, videregende klagen til den myndighed, der er kompetent til at behandle klagen.

Det skal derfor bemærkes, at ombudsmandens institution er en alternativ tvistbilæggelsesmekanisme til beskyttelse af de menneskerettigheder, der krænkes, som er baseret på ombudsmandens personlige myndighed, da ombudsmandens henstillinger ikke er juridisk bindende. En klage til ombudsmanden anses ikke for at indlede en klageprocedure, og en sagspart skal være opmærksom på, at en sådan klage ikke suspenderer de forvaltningsretlige regleres gyldighed eller klagefristen. Ombudsmandens opgave er imidlertid at fremme offentlighedens bevidsthed om og forståelse af menneskerettighederne, mekanismerne til beskyttelse af disse rettigheder og ombudsmandens arbejde. Ombudsmanden kan derfor rådgive en person om mekanismerne til beskyttelse af krænkede rettigheder i hvert enkelte tilfælde.

Enhver person, der mener, at vedkommendes menneskerettigheder er blevet krænket, kan klage til ombudsmanden, uanset nationalitet.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Der foreligger ingen oplysninger om lovgivning, der forpligter europæiske transnationale selskaber til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Retten til statsfinansieret retshjælp afhænger af sagskategorien og personens status. Retshjælp omfatter juridisk rådgivning, udarbejdelse af procesdokumenter til retten og ydelse af juridisk bistand under retsmødet. I civile retlige sager er en person, der har fået bevilget retshjælp, fritaget for at betale sagsomkostninger til statsbudgettet, og domstolen skal sørge for statsfinansieret tolkebistand, hvis personen ikke taler processproget.

I **civile retlige sager** (med undtagelser, der er fastsat ved lov) og forvaltningsretlige sager, hvor en afgørelse fra familieretten med hensyn til beskyttelsen af et barns rettigheder og retlige interesser anfægtes, har en person, der har lovligt ophold i Letland, ret til at modtage retshjælp, hvis vedkommende har status som en person med lav indkomst eller en person, der har brug for sociale tjenesteydelser fra de lokale myndigheder, eller befinder sig i en særlig situation, dvs. personen uventet og som følge af omstændigheder, som vedkommende ikke selv har indflydelse på, befinder sig i sådanne omstændigheder og i en

sådan økonomisk situation, som forhindrer den pågældende i at sikre beskyttelsen af sine rettigheder, eller personen er fuldt ud afhængig af staten eller de lokale myndigheder.

En person, der er bosiddende i en EU-medlemsstat, har ret til retshjælp i grænseoverskridende tvister i civilretlige spørgsmål, hvis personens særlige situation og indkomstniveau forhindrer den pågældende i at beskytte sine rettigheder.

Andre personer (herunder personer, som er bosiddende uden for EU) er berettiget til retshjælp i overensstemmelse med Letlands internationale forpligtelser, og hvis deres særlige forhold og deres indkomstniveau forhindrer dem i at beskytte deres rettigheder.

I civilretlige sager, som personer selv eller med bistand fra en advokat har anlagt (dvs. civilretlige sager, der henhører under den økonomiske domstols kompetence i henhold til obligationsretten, hvis kravets størrelse overstiger 150 000 EUR, og sager vedrørende beskyttelse af en forretningshemmelighed mod ulovlig erhvervelse, brug og videregivelse), er retshjælp berettiget, hvis personens indkomst ikke overstiger den månedlige mindsteløn i Letland, personens økonomiske situation gør vedkommende egnet til retshjælp, og retshjælpsgebyret er betalt.

I **forvaltningsretlige sager** gives retshjælpen af domstolen (dommeren) efter personens anmodning under hensyntagen til sagens kompleksitet og vedkommendes økonomiske situation.

I **straffesager** gives retshjælpen af den part, som forfølger sagen (efterforskeren, anklageren eller dommeren). Retshjælp gives efter anmodning til personer, som har ret til et forsvar og til ofre i sager, hvor loven fastsætter dette.

Yderligere information findes på Retsplejens hjemmeside:

[📄 Infografik – Retshjælp ydet af staten i forskellige sagskategorier \(LV\)](#)

[📄 Information – State ensured legal aid \(EN\)](#)

[📄 Overview – Legal aid provided by the State \(EN\)](#)

[📄 Legal aid in cross-border disputes \(EN\)](#)

Sidste opdatering: 12/02/2024

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Malta

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

Ethvert offer for krænkelser af menneskerettighederne har, uanset om de pågældende krænkelser er erhvervsrelaterede eller ej, ret til at indbringe sagen for retten med henblik på at søge oprejsning og erstatning.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Der findes ikke særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser. Alle sager, der omhandler menneskerettighedskrænkelser, behandles på samme måde.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

Loven er territorial, men international privatret skal anvendes til at fastslå domslandets lov, forudsat at der ikke er nogen aftale mellem parterne, der forhindrer lovvalg.

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger og ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

I henhold til artikel 64a i forfatningen og artiklerne i ombudsmandsloven er Maltas Ombudsmands mandat at "undersøge alle foranstaltninger, der træffes af eller på vegne af regeringen eller af en myndighed, et organ eller en anden person i overensstemmelse med loven (herunder en myndighed, et organ eller et kontor, der er oprettet i henhold til denne forfatning), og som træffer sådanne foranstaltninger under udøvelsen af deres administrative funktioner".

I henhold til artikel 12, stk. 1, i ombudsmandsloven er Ombudsmandens kompetence begrænset til behandlingen af klager vedrørende:

"a) regeringen, herunder ethvert ministerium eller enhver anden offentlig myndighed, enhver minister eller statssekretær, enhver offentlig embedsmand og ethvert medlem af eller enhver ansat i en af de nævnte myndigheder

b) enhver lovfæstet organ og ethvert partnerskab eller andet organ, hvor regeringen eller et eller flere af disse organer eller enhver kombination heraf har en kontrollerende andel, eller hvor de udøver faktisk kontrol, såvel som direktører, medlemmer, administratorer eller andre ansatte i det pågældende organ eller partnerskab eller i det kontrollerende organ (i det følgende under et benævnt "organisationen") og

c) kommunalråd og alle deres udvalg, borgmestre, rådgivere og ansatte i alle lokalråd."

Ombudsmanden har ikke et specifikt og formelt mandat til at undersøge sager vedrørende en overtrædelse eller en risiko for krænkelse af de grundlæggende rettigheder eller til at afhjælpe, fremme eller beskytte borgernes grundlæggende rettigheder.

Imidlertid er de funktioner, der er fastsat i artikel 22, stk. 1, i ombudsmandsloven, tilstrækkeligt brede til, at denne institution uden restriktioner kan engagere sig på menneskerettighedsområdet ved at:

undersøge klager, som indeholder et menneskerettighedsselement

henlede myndighedernes opmærksomhed på trusler mod borgernes rettigheder

bidrage til en løsning af sagen, når en krænkelse har fundet sted, ved at anbefale, at sagen behandles på en retfærdig og effektiv måde for at undgå en retssag.

Ombudsmandens kompetence omfatter enhver, der mener sig krænket, uanset vedkommendes nationalitet eller oprindelse, forudsat at den pågældende person har en personlig interesse i klagens indhold. En person kan være en fysisk eller juridisk person.

De myndigheder eller institutioner, der hører under Ombudsmandens kompetence, er forpligtet til at beskytte og sikre anvendelsen af menneskerettighederne. Selv om Ombudsmandens mandat er begrænset til den offentlige forvaltning, er det således muligt at tage hensyn til en situation, hvor et offer for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse hævder, at vedkommendes rettigheder er blevet krænket, fordi den offentlige myndighed eller institution ikke har sikret den beskyttelse, som den pågældende person var berettiget til.

Ombudsmanden kan undersøge alle sager, også selv om klageren ikke er EU-borger eller ikke bor i EU, forudsat at klagens substans henhører under Ombudsmandens kompetence. Hvis klagen henhører under Ombudsmandens eller en anden lokal eller regulerende myndigheds kompetence, ydes der desuden retlig beskyttelse til alle ofre.

Ombudsmandens kompetence afhænger derfor ikke af sagens realitet eller af, om den forurettede har bopæl i Malta, men af, om den myndighed, der er underlagt Ombudsmandens kompetence, angiveligt har undladt at opfylde sine forpligtelser.

Med hensyn til de andre offentlige tjenester (f.eks. beskæftigelse eller miljø) i Malta findes der andre offentlige institutioner såsom afdelingen for beskæftigelse og arbejdsmarkedsforhold, miljø- og ressourcemyndigheden, voldgiftsmanden for finansielle tjenesteydelser og den nationale kommission til fremme af ligestilling. Den nationale kommission til fremme af ligestilling, der er det nationale ligestillingsorgan, kan dog kun behandle sager om forskelsbehandling og seksuel chikane, der har fundet sted i Malta.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Malta pålægger ikke europæiske transnationale selskaber at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter. I Malta foregår mægling i sager, der indbringes for familieretten, eller i sager, der indbringes for huslejenævnet.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Hvis du er offer for en forbrydelse i henhold til artikel 2 i kapitel 539 i Maltas love (lov om ofre for forbrydelser) eller er offer for vold i hjemmet i henhold til kapitel 581 i Maltas love (lov om kønsbaseret vold og vold i hjemmet), kan du få retshjælp. Efter en retsafgørelse, hvor der bevilges retshjælp, vil du kunne få juridisk rådgivning og blive repræsenteret ved en ret. Sagsomkostninger og advokatsalærer dækkes. Hvis du ikke er EU-borger, men har en status i Malta, er du berettiget til retshjælp. Hvis du er statsborger i en EU-medlemsstat og bor uden for EU, er du stadig berettiget til at være repræsenteret ved de maltesiske domstole og få retshjælp.

Sidste opdatering: 04/05/2021

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Østrig

1. Hvilken beskyttelse har ofre for menneskerettighedskrænkelser i erhvervslivet? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

Som i andre medlemsstater afgøres international kompetence overvejende af "Bruxelles 1a-forordningen" ([LEJ forordning nr. 1215/2012](#), herefter "forordningen"). Denne gør det muligt at anlægge sag – navnlig hvor selskabet (eller selskabets filial) har sit forretningssted i Østrig – uanset, hvor klageren er bosiddende og/eller hvilken nationalitet vedkommende har. Andre kompetenceregler er nævnt i forordningens artikel 7. Det sted, hvor den skadeforvoldende begivenhed fandt sted, eller det sted, hvor en kontraktlig forpligtelse skulle have været opfyldt, kan have betydning.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Østrigsk lovgivning om ansvar uden for kontrakt indeholder ikke særlige bestemmelser om grove menneskerettighedskrænkelser. Hvis en grov menneskerettighedskrænkelse indebærer en krænkelse af en individuel rettighed, som er beskyttet ved lov, kan almindeligt erstatningsansvar imidlertid komme i betragtning. Den, som forsætligt eller uagtsomt ulovligt skader en anden persons liv, sundhed, frihed, ejendom eller enhver anden rettighed, er med andre ord ansvarlig for skader. Når der sker skade på liv eller helbred, sundhed, frihed, ejendom eller enhver anden rettighed, er det ikke kun den person, som forårsagede skaden direkte, som er ansvarlig, men også enhver, som har forsømt at træffe de nødvendige og rimelige foranstaltninger for at forebygge, at en tredjepart lider skade, hvis denne person skabte en risikokilde (*Verkehrssicherungspflicht*).

Inden for strafferetten anses grove overtrædelser af menneskerettighederne også for at være almindelige lovovertrædelser.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

Se afsnit 4 nedenfor.

4. Bistår nationale ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller menneskerettighedsinstitutioner ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Som i andre medlemsstater afgøres international kompetence overvejende af "Bruxelles 1a-forordningen" ([LEJ forordning nr. 1215/2012](#)). Denne gør det muligt at anlægge sag – navnlig hvor selskabet (eller selskabets filial) har sit forretningssted i Østrig – uanset, hvor klageren er bosiddende og/eller hvilken nationalitet vedkommende har. Andre kompetenceregler er nævnt i forordningens artikel 7. Det sted, hvor den skadeforvoldende begivenhed fandt sted, eller det sted, hvor en kontraktlig forpligtelse skulle have været opfyldt, kan have betydning.

Hvis Bruxelles 1a-forordningen eller Luganokonventionen fra 2007 (konventionen om retternes kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område) ikke finder anvendelse, tillægges international kompetence altid i henhold til § 27a i lov om retternes kompetence (*Jurisdiktionsnorm*), hvis en østrigsk ret har stedlig kompetence. Kompetence i forbindelse med påførelse af skade, jf. § 92a i lov om retternes kompetence, er imidlertid alene baseret på det sted, hvor den skadeforvoldende adfærd fandt sted. Imidlertid skal andre kompetencer tages i betragtning, såsom opfyldelsesstedet i henhold til § 88 i lov om retternes kompetence eller det sted, hvor ejendommen er beliggende, i henhold til § 99 i lov om retternes kompetence.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem er ansvarlig for at overvåge disse klagemekanismer eller mæglingstjenester? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan disse mekanismer og tjenester fungerer? + 6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg er et sårbart offer for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser? Under hvilke betingelser har jeg adgang til retshjælp? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser som EU-borgere, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Tildeling af retshjælp er ikke forbundet med et krav om østrigsk statsborgerskab eller unionsborgerskab.

Formålet med retshjælp er at gøre det muligt for borgere at forfølge deres rettigheder ved domstolene i henhold til civilretten, uanset deres individuelle økonomiske situation. De omkostninger, som opstår som følge af en retstvist, skal ikke udgøre en hindring for at gøre krav gældende eller for en persons forsvær, også selv om denne person ikke har tilstrækkelige midler. Muligheden for at tildele retshjælp har til formål at fjerne forskelle som følge af personers finansielle situation og ikke blot at muliggøre lighedsprincippet, men også at sikre rettigheden i EMRK's artikel 6, stk. 1, om fri og uhindret domstolsadgang og at sikre, at enhver har lige adgang til retsvæsenet.

Imidlertid er en part i en retssag, som har modtaget retshjælp, kun midlertidigt fritaget for forpligtelsen til at betale deres egne sagsomkostninger. Modparten er ikke omfattet af denne midlertidige fritagelse.

Domstolen bevilger alene en part retshjælp, hvis behandlingen af sagen ellers vil skade dennes nødvendige underhold. Det påtænkte søgsmål eller forsvar må ikke være åbenbart formålsløst eller udsigtsløst, hvis der skal være mulighed for, at der bevilges retshjælp.

Ved "nødvendigt underhold" forstås de midler, som parten har brug for til at opretholde en beskeden levestandard for sig selv og eventuel familie, hvis underhold den pågældende er ansvarlig for. Nødvendigt underhold ligger i området mellem "grundlæggende" og "passende" underhold. Det ligger mellem den gennemsnitlige statistiske indkomst, som en person i indtægtsgivende beskæftigelse har, og eksistensminimummet. I internationale sager afgør de forhold, som foreligger i bopælslandet, hvad der er nødvendigt for en beskeden levestandard.

§ 64 i den østrigske retsplejelov indeholder en liste over de poster, som kan dækkes af retshjælp.

Under visse omstændigheder vil ikke-østrigske sagsøgere skulle stille en sikkerhed i overensstemmelse med retsplejelovens § 57, således at sagsøgte skal ydes en sikkerhed for sagsomkostningerne, hvis den sagsøgte kræver dette. Imidlertid fastsætter mange bilaterale aftaler en undtagelse for sådanne sikkerhedsstillelser. En undtagelse for kravet om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger findes også i henhold til retshjælpsreglerne (retsplejeloven § 64, stk. 1 og 2).

De bilaterale aftaler, som Østrig har indgået, er tilgængelige på ministeriet for europæiske og internationale anliggenders websted: [Bilaterale Staatsverträge – BMEIA, Außenministerium Österreich](#).

Sidste opdatering: 22/11/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Portugal

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

Erstatning for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser er muligt gennem domstolene, nemlig ved de domstole, som har kompetence i civilretlige, strafferetlige, forvaltningsretlige og arbejdsretlige spørgsmål under hensyntagen til den pågældende form for krænkelse. Denne beskyttelse kan bestå i, at der anlægges søgsmål eller indgives anmeldelse til de strafferetlige efterforskningsorganer eller anklagemyndigheden (*Ministério Público*). I forbindelse med en sådan handling kan sagsøgte blive bedt om at yde noget, gøre noget, undlade noget, der er i strid med loven, eller tåle en vis handling samt genoprette skader eller ikke-økonomiske skader som følge af sagsøgtes adfærd. Den portugisiske straffelov (*Código Penal*) indeholder bestemmelser om juridiske personers ansvar i tilfælde af visse forbrydelser og under visse omstændigheder.

Den civilretlige, strafferetlige, forvaltningsretlige og arbejdsretlige lovgivning regulerer procedurerne for opnåelse af erstatning.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Der gælder ingen særlige nationale regler for grove krænkelser af menneskerettighederne. Hvis en sådan overtrædelse udgør en strafbar handling eller en forseelse, skal der dog tages hensyn til en given overtrædelses grovhed ved fastlæggelsen af den gældende sanktion og dens varighed eller beløb. Dette er tilfældet for miljøkriminalitet og grov udnyttelse af arbejdskraft.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

På det civilretlige området finder reglerne fastsat i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (omarbejdning af Bruxelles I-forordningen) og i Luganokonventionen anvendelse.

I henhold til forordning (EU) nr. 215/2012 skal personer, der har bopæl på en medlemsstats område, sagsøges i denne stat, uanset deres nationalitet, og et selskab (eller en anden juridisk person) anses for at have bopæl det sted, hvor det har sit vedtægtsmæssige hjemsted, sit hovedkontor eller sin hovedvirksomhed. Der er dog fastsat særlige kompetenceregler på visse områder, navnlig for så vidt angår sager om erstatning uden for kontrakt, hvor retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået eller vil kunne foregå, er kompetent. Konventionen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Luganokonventionen) fastsætter identiske regler.

Når et selskab ikke har bopæl på Den Europæiske Unions område eller i en stat, der er part i Luganokonventionen, kan de portugisiske domstoles internationale kompetence følge af den portugisiske civile retspleje. Dette er tilfældet, når den påberåbte rettighed alene kan få virkning ved et søgsmål, der anlægges ved en portugisisk domstol (f.eks. fordi kombinationen af de internationale kompetenceregler i de forskellige lande indebærer, at der ikke er en domstol, der har kompetence til at behandle tvisten), eller hvis der er store vanskeligheder for sagsøgeren ved at anlægge sag i udlandet, og der er en væsentlig personlig eller reel tilknytningsfaktor mellem tvistens genstand og den portugisiske retsorden.

På det strafferetlige område finder straffelovens kompetenceregler anvendelse. Medmindre der foreligger en international traktat eller konvention om det modsatte, er det gældende generelle princip således, at portugisisk strafferet finder anvendelse på forhold, der er begået på portugisisk område, uanset gerningsmandens nationalitet, eller om bord på portugisiske skibe eller luftfartøjer. Medmindre der foreligger en international traktat eller konvention om det modsatte, kan portugisisk strafferet dog finde anvendelse på forhold, der er begået uden for det nationale område under visse omstændigheder, eller hvor der er tale om visse forbrydelser. Hvad angår strafbare handlinger begået uden for det nationale område, der involverer juridiske personer, er det kun muligt at anvende portugisisk ret, når det faktiske forhold er begået af eller over for en juridisk person, der har sit vedtægtsmæssige hjemsted på portugisisk område, uanset om offeret er EU-borger eller bor i EU eller ej.

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Indgriben i efterforskninger af ombudsmanden, ligestillingsorganerne (kommissionen for ligestilling på arbejds- og beskæftigelsesområdet (*Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego* - [CITE](#)) og kommissionen for statsborgerskab og ligestilling mellem kønnene (*Comissão para a Cidadania e Igualdade de Género* - [CIG](#))), af [arbejdstilsynet](#) og af [miljøtilsynet](#) er begrænset til krænkelser af nationale love, der finder sted på portugisisk område. Den omstændighed, at et offer for en menneskerettighedskrænkelse, der er begået af et europæisk transnationalt selskab uden for EU, ikke er EU-borger eller ikke bor i EU, er uden betydning for, om disse organer kan gribe ind.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Der er ingen retlige forpligtelser med hensyn til sådanne rapporter. I henhold til OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder udgør det nationale kontaktpunkt for disse retningslinjer, der koordineres af generaldirektoratet for økonomiske aktiviteter (*Direção-Geral das Atividades Económicas – DGAE*) og det portugisiske agentur for investering og udenrigshandel (*Agência para o Investimento e Comércio Externo de Portugal – AICEP Portugal Global*), imidlertid en (udenretslig) mæglings- og forligsplattform til løsning af klager over selskaber vedrørende manglende overholdelse af retningslinjerne. Således kan enhver person eller organisation, der mener, at et multinationalt selskabs handlinger eller aktiviteter ikke er i overensstemmelse med retningslinjerne, indgive en formel klage til det nationale kontaktpunkt, der er baseret i et af de lande, hvor virksomheden opererer. Flere oplysninger kan findes [her](#), herunder de nationale kontaktpunkters årsrapporter om gennemførelsen af OECD's retningslinjer.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Ifølge artikel 67-A i strafferetsplejeloven (*Código de Processo Penal*) forstås ved:

"a) "offer":

i) en fysisk person, der har lidt skade, herunder fysisk, psykisk, følelsesmæssig eller ikke-økonomisk skade eller materiel skade, der er direkte forårsaget af en handling eller undladelse i forbindelse med en forbrydelse

ii) familiemedlemmer til en person, hvis død direkte blev forvoldt ved en forbrydelse, og som har lidt skade som følge af personens død

b) "særligt sårbar offer": et offer, hvis særlige skrøbelighed bl.a. skyldes den pågældendes alder, helbredstilstand eller handicap og det forhold, at viktimiseringens type, omfang og varighed har medført skader med alvorlige konsekvenser for offerets psykiske trivsel eller betingelserne for den pågældendes sociale integration

c) "familiemedlemmer": offerets ægtefælle eller den person, der samlever i et ægteskabslignende forhold med offeret, offerets direkte slægtninge og søskende og personer, der er økonomisk afhængige af offeret

d) "barn": enhver person under 18 år."

En af de rettigheder, der er nedfældet i loven om ofre, der blev godkendt ved lov nr. 130/2015 af 4. september 2015, er retshjælp, hvis juridiske rammer er fastsat i lov nr. 34/2004 af 29. juli 2004. Med hensyn til retshjælp henvises til den relevante [webside](#) på den europæiske portal for retlige anliggender.

Sidste opdatering: 07/04/2024

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Rumænien

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

Retsbeskyttelsen af menneskerettighederne sikres gennem de nationale domstole, afhængigt af det spørgsmål, som den handling, der har udløst krænkelsen af denne rettighed, vedrører. Der kan derfor opstå situationer som følge af erhvervsaktiviteter, der resulterer i menneskerettighedskrænkelser på det civil- eller strafferetlige område, og den skadelidte kan således afhængigt af sagens omstændigheder og karakteren af den handling, der førte til krænkelse af rettigheden, anlægge sag eller foretage en anmeldelse til efterforskningsorganerne – politiet eller anklagemyndigheden.

Sådan beskyttelse kan føre til erstatning i form af økonomisk og/eller ikke-økonomisk erstatning, hvis en virksomheds adfærd/praksis fastslås at have ført til en krænkelse af menneskerettighederne.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Forskellige menneskerettighedskrænkelser inden for rammerne af erhvervsaktiviteter udløser civilt, administrativt eller disciplinært ansvar.

Miljøkriminalitet er reguleret i både særlovgivningen (f.eks. hastebekendtgørelse nr. 195/2005 om miljøbeskyttelse) og straffeloven under forbrydelser mod den offentlige sikkerhed (spredning af sygdomme til dyr eller planter, vandforurening, handel med giftige produkter eller stoffer, overtrædelse af ordningen for nukleare materialer eller andre radioaktive materialer, for eksplosive materialer eller sprængstofprækursorer med begrænsninger osv.).

Grov udnyttelse af arbejdskraft kan anses for krænkelser af straffeloven (forbrydelser såsom slaveri, menneskehandel, handel med børn, tvangs- eller pligtarbejde, alfonseri, brug af en udnyttet persons tjenester) eller af straffebestemmelserne i arbejdsloven.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

A. Det civile retlige område

Internationale civile retlige sager er reguleret i bog VII i retsplejeloven, som er den almindeligt gældende lov, der finder anvendelse på privatretlige sager med grænseoverskridende virkninger, medmindre andet er fastsat i de internationale traktater, som Rumænien er part i, i EU-retten eller i særlovgivningen.

I henhold til den almindelige lovgivning er rumænske domstoles internationale kompetence baseret på, at sagsøgtes hovedforretningssted eller, i mangel heraf, dennes sekundære kontor eller forretningsaktiver forefindes i Rumænien på den dato, hvor søgsmålet blev anlagt.

Parterne kan endvidere i en værnetingsaftale vælge, at de rumænske domstole har kompetence til at afgøre tvister, som er opstået i forbindelse med grænseoverskridende virkninger.

Med hensyn til visse søgsmål om økonomisk erstatning har rumænske domstole enekompetence, såsom i tvister med grænseoverskridende virkninger vedrørende:

ejendomme beliggende i Rumænien

aftaler indgået med forbrugere, der har deres bopæl eller sædvanlige opholdssted i Rumænien, om almindelige forbrugstjenester til forbrugers personlige eller familiens brug og ikke forbundet med forbrugers erhverv eller virksomhed, hvis:

leverandøren har modtaget ordren i Rumænien

der forud for indgåelsen af aftalen i Rumænien er blevet fremsat et tilbud eller fremsendt en reklame, og forbrugeren har foretaget de handlinger, som er nødvendige for at indgå aftalen.

Uanset den almindelige lovgivning kan klageren vælge de rumænske domstole (fortrinsret) i tilfælde af tvister, hvor:

det sted, hvor en kontraktlig forpligtelse er opstået eller skulle have været opfyldt, om end kun delvis, er i Rumænien

det sted, hvor en retsakt, som giver anledning til ikke-kontraktlige forpligtelser, blev vedtaget, eller hvor en sådan retsakt har virkninger, er i Rumænien den jernbane- eller vejstation eller den havn eller lufthavn, hvor passagerer eller varer transporteres, stiger ombord/læsses eller aflæsses/losses, er i Rumænien

den forsikrede ejendom eller det sted, hvor den forsikrede begivenhed fandt sted, er i Rumænien.

Rumænske domstole er også kompetente til at behandle:

sager vedrørende grænseoverskridende beskyttelse af intellektuel ejendom, som tilhører en person med bopæl i Rumænien, uanset om det er en rumænsk statsborger eller en statsløs person, med forbehold for en værnetingsaftale

sager mellem udlændinge, hvis de udtrykkeligt har aftalt dette, og retsforholdet vedrører eventuelle rettigheder vedrørende ejendom eller interesser tilhørende personer fra Rumænien

sager vedrørende kollisioner med skibe eller luftfartøjer og sager vedrørende bistand til eller redning af personer eller varer på det åbne hav eller på områder, der ikke er omfattet af nogen stats suverænitet på visse betingelser

civilretlige erstatningssøgsmål for skader forårsaget af produkter med oprindelse i Rumænien, **uanset offerets nationalitet, ulykkessted eller det sted, hvor skaden indtrådte.**

Hvad angår udlændingens status i internationale civilretlige sager har udenlandske fysiske og juridiske personer i henhold til loven samme proceduremæssige rettigheder og forpligtelser ved de rumænske domstole, som rumænske statsborgere og juridiske personer har.

Der findes yderligere oplysninger [her](#).

B. Det strafferetlige område

I henhold til straffelovens artikel 9, sammenholdt med artikel 12, finder, medmindre andet er fastsat i en international traktat, som Rumænien er part i, den rumænske strafferet anvendelse på handlinger begået uden for Rumænien på grundlag af det i strafferetten fastsatte personprincip (straffelovens artikel 9), uanset om den skadelidte er en udenlandsk statsborger, en rumænsk statsborger eller en statsløs person, eller om den pågældende befinder sig i Rumænien, hvis visse betingelser er opfyldt: Gerningsmanden er en rumænsk juridisk person, den i rumænsk lovgivning fastsatte straf for den begåede handling er livsvarigt fængsel eller fængsel i mere end 10 år (selv om handlingen ikke anses for strafbar ifølge i loven i den stat, hvor den er begået) – hvis der er fastsat andre straffe, er det nødvendigt, at handlingen også er strafbar ifølge straffeloven i det land, hvor den er begået (dobbelt strafbarhed), eller at den er begået på et sted, der ikke er omfattet af nogen stats kompetence. Tiltalerejsning kræver forudgående tilladelse fra statsadvokaten hos den anklagemyndighed, som er tilknyttet den appeldomstol, i hvis område anklagemyndigheden er beliggende, eller i givet fald fra statsadvokaten hos den anklagemyndighed, som er tilknyttet kassationsdomstolen.

Det er værd at bemærke, at den strafbare handling også anses for at være begået på Rumæniens område, når udførelsen, anstiftelsen eller medvirken og tilskyndelse har fundet sted, eller udbyttet er genereret, selv delvist, på dette område eller på et fartøj, der fører det rumænske flag eller på et luftfartøj, der er registreret i Rumænien. I disse sager finder den rumænske strafferet anvendelse i medfør af territorialprincippet.

Hvad angår straffedomstolenes kompetence ved strafbare handlinger begået uden for Rumæniens område fastsætter strafferetsplejeloven (artikel 42), at strafbare handlinger begået uden for Rumæniens område bedømmes af de domstole, som har kompetence i forhold til hjemstedet for den tiltalte juridiske person. Hvis den tiltalte ikke har sit hjemsted i Rumænien, og den strafbare handling henhører under retten i første instans' kompetence, behandles sagen af retten i første instans i Bukarest afdeling 2 og i andre tilfælde af den domstol, der er kompetent i henhold til sagen eller til personen fra Bukarest' status, medmindre andet er fastsat i loven.

For strafbare handlinger, hvor tiltalerejsningen er betinget af, at den skadelidte har indgivet en forudgående anmeldelse, skal den forudgående anmeldelse være indgivet inden for tre måneder fra den dag, hvor den skadelidte fik kendskab til handlingen.

Der findes yderligere oplysninger [her](#), [her](#) og [her](#).

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

I henhold til artikel 1, stk. 1, i lov nr. 35 af 13. marts 1997 om ombudsmandens organisation og funktion [Instituția Avocatul Poporului]: "Ombudsmanden har til formål at sikre fysiske personers rettigheder og friheder i forholdet med offentlige myndigheder". Dens beføjelser dækker derfor ikke erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser.

Forbrugeres klager over EU-selskaber kan kun overtages af Det Europæiske Forbrugercenter i Rumænien, hvis disse forbrugere er bosiddende eller statsborgere i en EU-medlemsstat (herunder Norge og Island), og hvis EU-retten finder anvendelse.

Arbejdstilsynet [Inspekția Muncii], den nationale myndighed for handicappede, børn og adoptioner [Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții], det nationale agentur for ligestilling mellem kønnene [Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați], den nationale miljøvagt [Garda Națională de Mediu], den nationale myndighed for forbrugerbeskyttelse [Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorului], og den nationale myndighed for administration og regulering inden for kommunikation [Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM)] er offentlige myndigheder, der ikke har kompetence i grænseoverskridende sager.

Der findes yderligere oplysninger [her](#) og [her](#).

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Hvad angår menneskerettighedskrænkelser som følge af europæiske transnationale selskabers aktiviteter findes der ikke obligatoriske mæglingsordninger i Rumænien, men mægling er en mulighed, når parterne vælger det. Derfor kan den person, hvis rettigheder er blevet krænket, benytte sig af retsbeskyttelse i henhold til almindelig lovgivning gennem en civilretlig- eller strafferetlig domstol afhængig af den krænkede rettigheds karakter, eller parterne kan aftale at gøre brug af en mægler, hvis erhverv er reguleret af lov nr. 192/2006 om mægling og organisering af erhvervet som mægler.

Endvidere indeholder bekendtgørelse nr. 38/2015 om alternativ bilæggelse af tvister mellem forbrugere og erhvervsdrivende de retlige rammer for, at forbrugere frivilligt kan henvise klager indgivet mod en erhvervsdrivende/et selskab til enheder, der anvender alternative metoder til bilæggelse af tvister på en uafhængig, upartisk, gennemsigtig, effektiv, hurtig og retfærdig måde for at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau og et velfungerende marked.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Adgang til retshjælp er en rettighed, som er anerkendt og sikret i henhold til rumænsk ret. Denne ret er baseret på begrebet universelt forsvar og anerkendes efter omstændighederne for alle personer, uanset bopæl eller nationalitet som følger:

1. På det civilretlige område i henhold til ministeriel hastebekendtgørelse nr. 51/2008 om offentlig retshjælp på det civilretlige område:

a) For EU-borgere: i alle sager, hvor der ansøges om offentlig retshjælp ved domstolene eller andre rumænske myndigheder med retlige beføjelser af en fysisk person, **der har bopæl eller sædvanligt opholdssted i Rumænien eller en anden medlemsstat** (artikel 2 i ministeriel hastebekendtgørelse nr. 51/2008)

b) For ikke-EU-borgere og statsløse personer: i tilfælde af ansøgninger indgivet af fysiske personer, som ikke har bopæl eller sædvanligt opholdssted i Rumænien eller en anden medlemsstat, i det omfang der mellem Rumænien og den stat, hvor ansøgeren er statsborger eller har bopæl, findes en aftale, der indeholder bestemmelser om international adgang til klage og domstolsprøvelse (artikel 21¹ i ministeriel hastebekendtgørelse nr. 51/2008).

I henhold til retsplejelovens **artikel 1084**, stk. 2, er udenlandske statsborgere i internationale civile sager ved de rumænske domstole endvidere berettiget til fritagelse for og nedsættelse af gebyrer og andre sagsomkostninger og til gratis retshjælp i samme omfang og på samme betingelser som rumænske statsborgere, forudsat der foreligger gensidighed fra den stat, hvor sagsøgeren har statsborgerskab eller bopæl.

Den person, som har været offer for en krænkelse af sine legitime rettigheder, kan således ansøge om retshjælp, hvis den pågældende ikke har råd til at betale sagsomkostninger som fastsat i artikel 6 i ministeriel hastebekendtgørelse nr. 51/2008. Offentlig retshjælp kan ydes i følgende former:

- betaling af honorarer for bistand, retshjælp og i givet fald forsvar fra en beskikket advokat eller en advokat efter eget valg med henblik på opfyldelse eller beskyttelse af en rettighed eller legitim interesse i retssager eller til forebyggelse af en tvist, herefter "advokatbistand"
- betaling af den sagkyndige, oversætter eller tolk, som anvendes under retssagen med samtykke fra domstolen eller myndigheden med retlige beføjelser, hvis sådan betaling i henhold til loven skal betales af den person, der ansøger om retshjælp
- betaling af fogedens salær
- fritagelser, nedsættelser, omlægninger eller udsættelser i forbindelse med betaling af sagsomkostninger i henhold til loven, herunder dem, som forfalder i fuldbyrdelsesfasen.

Retten til retshjælp er imidlertid ikke en absolut ret, og den person, som ansøger om retshjælp, skal fremlægge dokumentation for sin økonomiske situation, hvoraf det fremgår, at den pågældende ikke har råd til at betale for en advokat efter eget valg, eller at den pågældende ikke kan betale sagsomkostningerne, såsom stempelafgifter, honorarer til sagkyndige, sagkyndiges beretning osv. I denne henseende fastsætter artikel 16, stk. 1, i ministeriel hastebekendtgørelse nr. 51/2008, at: offentlig retshjælp kan afslås, når den er ansøgt på et forkert grundlag, når de anslåede omkostninger ikke står i rimeligt forhold til sagens genstand, og når der ikke ansøges om offentlig retshjælp for at beskytte en legitim interesse, eller den er ansøgt med hensyn til en handling, der er i strid med den offentlige eller forfatningsmæssige orden.

Den offentlige retshjælp, der er fastsat i denne hastebekendtgørelse, ydes i civile, handelsretlige, forvaltningsretlige, arbejdsretlige sager og sager vedrørende sociale sikringsordninger samt i andre sager med undtagelse af straffesager.

I straffesager er retshjælp til den skadelidte obligatorisk, når skadelidte/den civile sagsøger er uden handleevne eller har begrænset handleevne (jf. strafferetsplejelovens artikel 93, stk. 4) Endvidere følger det af artikel 93, stk. 5, at når retsinstansen finder, at den skadelidte, den civile sagsøger [...] af bestemte grunde ikke kan forsvare sig, sørger den for at beskikke en advokat.

I henhold til artikel 29, nr. 1), litra f), i ministeriel hastebekendtgørelse nr. 80/2013 om stempelafgift med senere ændringer er søgsmål og krav, herunder appeller, som er almindelige eller ekstraordinære, og som vedrører beskyttelsen af forbrugerrettigheder, fritaget for betaling af stempelafgift, når de fysiske personer og forbrugerbeskyttelsesorganisationerne har status som sagsøger over for erhvervsdrivende, der har skadet forbrugernes rettigheder og legitime interesser.

Sidst men ikke mindst nyder ofre for kriminalitet godt af [lov nr. 211/2004](#) om visse foranstaltninger til at sikre information af, støtte til og beskyttelse af ofre for kriminalitet, der, som lovens titel antyder, regulerer de foranstaltninger vedrørende information, støtte, beskyttelse, anerkendelse og vurdering, som er tilgængelige for ofre for kriminalitet, uden af disse foranstaltninger er betinget af, at der indgives en anmeldelse til anklagemyndighederne.

Der findes yderligere oplysninger om retshjælp i Rumænien [her](#).

Sidste opdatering: 26/04/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Slovakiet

I Slovakiet har alle ret til ligebehandling ved udøvelsen af deres rettigheder og til beskyttelse mod forskelsbehandling. Virksomheder er forpligtede til at sikre princippet om ligebehandling, ikke kun i forbindelse med levering af varer og tjenesteydelser, men også med hensyn til beskæftigelse, forbindelser med jobsøgende og arbejdstagerne.

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

En af de grundlæggende rettigheder, der er fastsat i Slovakiets forfatning, er **retten til retsbeskyttelse med henblik på at gøre rettigheder gældende ved uafhængige domstole, herunder forfatningsdomstolen**, eller ved en anden myndighed i Slovakiet, når dette er bestemt i loven.

Retten til retsbeskyttelse udøves ved, at der udtages stævning. I tilfælde af overtrædelse af en subjektiv rettighed eller krænkelse af en sådan kan rettighedshaveren, uanset om der er tale om en fysisk eller juridisk person, udøve sin ret til retsbeskyttelse ved at udtage stævning, dvs. ved at anlægge sag. Enhver fysisk eller juridisk person kan anlægge sag. Den ret, for hvilken sagen anlægges, skal behandle hver enkelt stævning.

Det skal klart fremgå af stævningen, **hvad sagsøgeren ønsker at opnå, dvs. dennes påstande** eller krav. Sagsøgeren anfører her de oplysninger, som retten skal behandle og bruge som grundlag for sin afgørelse. Retten kan kun tage de krav til følge, der er anført i stævningen. Den kan naturligvis afhængigt af sagens udfald også tage en del af sagsøgers krav til følge. Den kan således give sagsøger mere, end denne har anmodet om, men kun når lovgivningen giver mulighed for en bestemt form for tvistbilæggelse mellem parterne, eller hvis retten kunne have taget sagen op af egen drift.

Henset til ovenstående har et offer for en krænkelse af menneskerettighederne begået i forbindelse med en virksomheds aktiviteter, ret til retsbeskyttelse og skal i stævningen anføre den påstand, som retten skal behandle og træffe afgørelse om, samt den erstatning, som offeret i sin egenskab af sagsøger søger at opnå i retten.

I tilfælde af ulovlig krænkelse af en fysisk persons ære, værdighed, helbred, privatliv, familieliv m.v. har den forurettede ret til at kræve erstatning for tort og svie. Ved fastlæggelsen af erstatningen for tort og svie tages der bl.a. hensyn til:

forurettede, dennes liv og det miljø, hvor den pågældende bor og arbejder

den lidte skades alvor og omstændighederne omkring det skete

alvoren af følgerne for forurettedes privatliv

alvoren af følgerne for forurettedes sociale liv.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Arbejdsloven forbyder enhver form for forskelsbehandling i ansættelsesforhold og forpligter direkte virksomhederne til at overholde princippet om ligebehandling i kontrakt- og ansættelsesforhold. Loven om bekæmpelse af forskelsbehandling indeholder flere bestemmelser, der forbyder enhver forskelsbehandling i ansættelsesforhold eller retlige forbindelser på grund af køn, religion eller tro, race, nationalitet eller etnisk oprindelse, handicap, alder, seksuel orientering, civilstand, hudfarve, sprog, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, formueforhold, fødsel eller enhver anden situation eller forskelsbehandling på grund af anmeldelse af en lovovertrædelse eller en dysfunktion.

Ifølge loven om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen skal virksomheden garantere sikkerhed med hensyn til arbejdsvilkår, bygninger, kommunikation, maskiner og teknisk udstyr, arbejdsprocedurer, arbejdets tilrettelæggelse osv.

Slovakiets forfatning bestemmer, at ingen kan pålægges obligatorisk arbejde eller tvinges til at levere obligatoriske ydelser.

Lovovertrædelser, der omfatter alvorlige krænkelse af menneskerettighederne, f.eks. overtrædelse af frihedsrettigheder (menneskehandel, frihedsberøvelse, begrænsning af retten til frit ophold o.l.), samt overtrædelser af generel karakter, som er farlige og miljøskadelige (f.eks. ulovlig affaldshåndtering, udslip af ikke-godkendte forurenende stoffer, manglende beskyttelse af vand og luft, uautoriseret fremstilling og håndtering af ozonlagsnedbrydende stoffer osv.), betegnes efter straffeloven som forsætlige forbrydelser, der straffes med frihedsberøvelse i mindst fem år. Disse lovovertrædelser medfører, at gerningsmændene falder strafferetligt ansvar. Disse kan være fysiske personer omfattet af straffeloven eller juridiske personer, der er omfattet af loven om strafferetligt ansvar og straffeloven.

Det følger af ovenstående, at der i tilfælde af alvorlige krænkelse af menneskerettighederne, herunder miljøkriminalitet og grov udnyttelse af arbejdskraft, gælder særlige regler for at fastsætte straffen, som efter straffeloven vil være større end i tilfælde af en mindre lovovertrædelse.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger og ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

I tilfælde af en international tvist skal det bestemmes, hvilken ret der skal behandle og træffe afgørelse i sagen, men også, hvilken national lovgivning der skal danne grundlag for afgørelsen om sagens realitet. Sigtet med loven om international privatret og procesret er at fastlægge den lovgivning, der finder anvendelse på civile retlige, handelsretlige, familieretlige, erhvervsretlige og andre forhold med et udenlandsk (internationalt) element. I lovens afsnit om international retspleje defineres de situationer, der henhører under de slovakiske domstoles kompetence, situationer, der er omfattet af de slovakiske domstoles enekompetence, mens det i visse sager overlades til parterne at vælge, om de ønsker at indbringe sagen for en slovakisk ret. Det skal understreges, at de slovakiske domstole altid handler i overensstemmelse med de slovakiske retsplejeregler, og hvis den slovakiske retsinstans ikke inden for en rimelig frist er i stand til at bestemme indholdet af en udenlandsk lovgivning, eller hvis dette indhold kan anses for vanskeligt eller umuligt at fastslå, finder den slovakiske lovgivning anvendelse.

Generelt finder bestemmelserne om domstolens kompetence (valg af værneting) efter gensidig aftale anvendelse (bestemmelser i den slovakiske lov om international privatret og retspleje), dvs. at de to parter i tvisten skal være enige om at indbringe sagen for de slovakiske domstole. Hvis der indgås en værnetingsaftale, som kun er til fordel for en af parterne, kan sagen dog stadig henvises til en anden domstol. For spørgsmål om arbejdskontrakter, forsikringer og forbrugeranliggender er værnetingsaftalen kun gyldig, hvis den ikke udelukker kompetencen hos domstolene i den stat, hvor sagsøger har bopæl, eller hvis den først blev indgået, efter at tvisten er opstået.

Yderligere oplysninger kan fås hos:

[📄 Nationalt kontaktpunkt for erhvervsliv og menneskerettigheder \(Národné kontaktné miesto pre podnikanie a ľudské práva\)](#)

[📄 Slovakiets justitsministerium \(Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky\)](#)

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

[📄 Ombudsmandsfunktionen \(Inštitút verejného ochrancu práv \(ombudsman\)\)](#) er fastlagt i Slovakiets forfatning. Den slovakiske ombudsmand vælges af Slovakiets nationalråd og kan kontaktes af fysiske og juridiske personer, hvis de mener, at deres grundlæggende rettigheder og friheder er blevet krænket på grund af offentlige myndigheders handlinger, afgørelser eller undladelser. Det betyder, at en person, der ikke bor i Slovakiet, eller hvis rettigheder og friheder ikke er blevet krænket af de slovakiske myndigheder, kan anmode den slovakiske ombudsmand om rådgivning, men sidstnævnte vil ikke være juridisk kompetent til at behandle spørgsmålet og træffe afgørelse herom.

I Slovakiet er [📄 Slovakiets nationalcenter for menneskerettigheder \(Slovenské národné stredisko pre'ské práva\)](#) den nationale menneskerettighedsinstitution og det nationale organ til bekæmpelse af forskelsbehandling. Centrets vigtigste opgave er at sikre respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder, herunder princippet om ligebehandling i Slovakiet. For at kunne udføre sine opgaver tilbyder det en lang række aktiviteter og tjenester inden for beskyttelse og fremme af menneskerettigheder, men det samarbejder også tæt med internationale menneskerettighedsorganisationer og -institutioner. I september 2018 oprettede **det slovakiske nationale center for menneskerettigheder et nationalt kontaktpunkt for menneskerettigheder og erhvervsliv**. I overensstemmelse med lovgivningen om oprettelse af centret og fastlæggelse af dets aktiviteter og funktion yder kontaktpunktet bl.a. juridisk rådgivning om forskelsbehandling på arbejdspladsen (herunder gratis advokatbistand i retssager), det tilbyder rådgivning om beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder ud fra så bred en vifte af emner som muligt – fra ligestilling mellem kvinder og mænd til miljøbeskyttelse – **men kun i Slovakiet** (i overensstemmelse med den civile retsplejelov, der bestemmer, at den almindelige civile domstol for en fysisk person er den domstol, i hvis jurisdiktion den pågældende har fast bopæl, og i overensstemmelse med loven om privat og proceduremæssig folkeret). Det slovakiske miljøministerium udøver offentlig miljøkontrol gennem **det slovakiske miljøinspektorat (Slovenská inšpekcia životného prostredia)**, som pålægger sanktioner over for fysiske personer, virksomheder og andre juridiske personer ifølge loven om beskyttelse af natur og landdistrikter, hvis anvendelsesområde omfatter **Slovakiets territorium, dvs. at overtrædelser af bestemmelserne i denne lov skal være begået på Slovakiets område**. Loven om arbejdstilsyn og tilsyn med sort og ulovligt arbejde regulerer **arbejdstilsynet i Slovakiet, dvs. at overtrædelser af bestemmelserne i denne lov skal være begået på Slovakiets område**.

Det betyder, at hvis en person mener, at hans/hendes grundlæggende rettigheder og friheder er blevet krænket, men ikke er statsborger i en EU-medlemsstat og ikke bor på Unionens område, kan den pågældende ikke kræve effektiv retsbeskyttelse af de nationale organer til beskyttelse af de grundlæggende rettigheder og friheder, som udøver deres mandat i Slovakiet.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelse foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelse, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Slovakiet forpligter ikke europæiske tværnationale selskaber til at oprette en klagemekanisme. Det er kun de nationale og lokale myndigheder og andre organer i Slovakiet, der har denne pligt i overensstemmelse med loven om klager. Som medlem af Den Europæiske Union skal Slovakiet gennemføre EU-lovgivningen.

I Slovakiet kan tværnationale virksomheder kontakte det nationale kontaktpunkt for erhvervsliv og menneskerettigheder, som tilbyder kurser, rådgivning og juridisk rådgivning på dette område.

Mægling er en frivillig procedure, der skal lette domstolens arbejdsbyrde. I Slovakiet reguleres denne procedure af loven om mægling og fungerer som en alternativ tvistbilæggelsesmekanisme inden for civilret, familieret, handelsforpligtelser og arbejdsmarkedsrelationer samt i grænseoverskridende tvister, der opstår i forbindelse med lignende retlige forhold mellem enheder, der har bopæl/hjemsted eller sædvanligt opholdssted i en EU-medlemsstat. Ifølge den civile retsplejelov skal retten altid søge at nå frem til en mindelig løsning. Retten kan foreslå parterne at indgå en mindelig aftale gennem mægling, men den kan ikke pålægge dem en sådan aftale. En mægling kræver parternes frivillige samtykke og aktive deltagelse.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Loven om ofre for kriminalitet i Slovakiet har følgende definition af begrebet "offer" med henblik på sager inden for rammerne af den slovakiske retsorden: "et særligt sårbart offer (børn, personer over 75 år, handicappede, ofre for organiseret menneskehandel, ofre for organiseret kriminalitet, overgreb mod menneskelig værdighed, terrorhandlinger, voldsforbrydelser, trusler på grund af vedkommendes køn, seksuelle orientering, nationalitet, race eller etniske oprindelse, religion eller tro, ofre for en anden strafbar handling, der er udsat for en højere risiko for gentagen viktimsisering baseret på en individuel vurdering af offeret og dets personlige kendetegn, offerets forbindelse til eller afhængighed af gerningsmanden, lovovertrædelsens art og omstændighederne omkring den)".

Retshåndhævende myndigheder (offentlig anklager og politi), domstole og støtteorganisationer for ofre har pligt til at informere ofrene om deres rettigheder på en enkel og forståelig måde. De skal navnlig tage hensyn til eventuelle problemer med forståelse eller kommunikation, der skyldes bestemte former for handicap, sprogkundskaber eller manglende udtryksfærdighed. I straffesager har offeret status af angiver, skadelidt eller vidne, og det har disse gruppers rettigheder og forpligtelser, som er fastlagt i strafferetsplejeloven. Den retshåndhævende myndighed, retten og støtteorganisationen undersøger, under hensyntagen til hvor alvorlig den begærede overtrædelse er, offerets individuelle situation med henblik på at fastslå, om det er særligt sårbart, med henblik på at undgå gentagen viktimsisering.

Ofre har adgang til retshjælp i form af juridisk rådgivning og advokatbistand i straffesager, civile retssager og erstatningssager. Centret for retshjælp (*Centrum právno pomoci*) yder støtte til ofre på de betingelser og inden for de grænser, der er fastsat i lov om retshjælp til personer, der lider materielle afsavn. Centret yder bistand til alle fysiske personer i nationale tvister. I grænseoverskridende tvister ydes der kun støtte, hvis de fysiske personer har bopæl eller sædvanligt opholdssted på en medlemsstats område. På de betingelser, der er fastsat i en international traktat, som er bindende for Den Slovakiske Republik, eller på grundlag af en aftale om gensidighed, som Den Slovakiske Republiks justitsministerium har tiltrådt, ydes der ligeledes retshjælp i en retssag i Slovakiet til enhver statsborger fra et land, der har tiltrådt denne internationale traktat, eller enhver person, der har sit sædvanlige opholdssted på en af traktatparternes område, eller til enhver person, forudsat at genstanden for den tvist, der er indbragt for en slovakisk domstol, er direkte forbundet med den pågældendes tidligere sædvanlige opholdssted på Slovakiets område. Dette udelukker ikke advokatbistand efter loven om advokaterhvervet og loven om håndværk, handel og liberale erhverv.

Den gratis retshjælp, som centret tilbyder, er tilgængelig for enhver, der lider materielle afsavn (den pågældendes indkomst skal være mindre end 1,4 gange eksistensminimummet (i Slovakiet)), eller til enhver modtager af dagpenge (i Slovakiet), forudsat at det ikke er indlysende, at den pågældende ikke vil få medhold i sagen, og at værdien af tvistens genstand overstiger den lovbestemte mindsteløn.

Centret yder retshjælp med et økonomisk bidrag på 20 % af udgifterne til advokatbistand til enhver ansøger, som samtidig opfylder følgende tre betingelser: Ansøgerens indtægter skal være over 1,4 gange eksistensminimummet (i Slovakiet), men må ikke over 1,6 gange dette beløb. Ansøgeren må ikke selv have råd til at betale for de juridiske ydelser. Det må ikke være indlysende, at ansøgeren ikke vil få medhold i sit søgsmål, og værdien af tvistens genstand skal overstige den ved lov fastsatte mindsteløn. Det efterprøves altid, om disse betingelser er opfyldt, før der bevilges retshjælp.

I andre tilfælde udpeger offeret selv sin advokat, som det selv betaler.

Angivere er en særlig gruppe med beskyttede rettigheder. Loven om beskyttelse af angivere regulerer betingelserne for at yde beskyttelse til personer i et ansættelsesforhold i forbindelse med indberetning af strafbare handlinger eller andre ulovligheder (angiveri). Loven regulerer desuden rettigheder og forpligtelser for personer, der foretager en indberetning og myndighedens oprettelse, status og mandat til beskyttelse af angivere.

Hvis angiveren indberetter et alvorligt faktisk forhold, der udgør en strafbar handling, kan vedkommende ansøge om beskyttelse på tidspunktet for indberetningen eller under straffesagen. Anmodningen stiles til en anklager. Hvis angiverens anmodning om beskyttelse er rettet til en anden offentlig myndighed, videresender sidstnævnte straks denne til anklagemyndigheden. Hvis anklagemyndigheden konstaterer, at en angiver, der har indgivet ansøgning om beskyttelse, har indberettet det pågældende forhold og opfylder betingelserne for at opnå beskyttelse, får den pågældende omgående beskyttelse. Den specifikke beskyttelse af en angiver sikres ved at forhindre, at denne bliver viktimsiseret, dvs. at gerningsmanden ikke kan viktimsisere angiveren gennem trusler, intimidering, tvang, magtmisbrug, hævn eller enhver anden form for skade på offerets fysiske eller psykiske integritet.

I sager, hvor offeret påberåber sig forskelsbehandling, er det beskyttet af loven om ikke-forskelsbehandling, der bestemmer, at repressalier mod en sagsøger også betragtes som en form for forskelsbehandling. I tilfælde af forskelsbehandling gives der juridisk rådgivning fra det slovakiske nationalcenter for menneskerettigheder, som også kan repræsentere offeret i retssager.

Der tages ikke hensyn til offerets nationalitet, men beskyttelsen kan kun ydes til ofre på slovakisk område.

Sidste opdatering: 27/02/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Sverige

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

I Sverige sondres der ikke mellem erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser og andre former for menneskerettighedskrænkelser. Der er ingen særlovgivning på området for erhverv og menneskerettigheder. Retsmidlerne i det svenske retssystem er i overensstemmelse med de internationale menneskerettighedskonventioner, som Sverige har undertegnet.

Retsbeskyttelse mod menneskerettighedskrænkelser er fastsat i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og Sveriges Grundlov.

Hvis det er din opfattelse, at dine menneskerettigheder er blevet krænket, findes der flere myndigheder, som du kan henvende dig til, afhængigt af hvad der er sket.

Du kan begære domstolsprøvelse, kontrol af et svensk kontrolorgan eller klage til de nationale kontaktpunkter.

Domstolsprøvelse

I de fleste tilfælde kan du på den ene eller den anden måde få din sag behandlet af en domstol. Strafferetlige overtrædelser kan blive bragt for retten af en anklager. Hvis anklageren vælger ikke at retsforfølge, kan du i nogle tilfælde have mulighed for selv at gøre det. I sidste ende kan du anlægge en erstatningssag mod staten.

Der findes tre typer domstole i Sverige:

de almindelige domstole, som består af byretter (*tingsrätt*), appeldomstole (*hovrätt*) og den øverste domstol (*Högsta domstolen*)

de almindelige forvaltningsdomstole, f.eks. forvaltningsdomstole (förvaltningsrätt), appeldomstolene i forvaltningsretlige sager (*kammarrätt*) og den øverste domstol i forvaltningsretlige sager (*Högsta förvaltningsdomstolen*)

specialdomstolene, som afgør tvister inden for forskellige specialområder som f.eks. arbejdsretten (*Arbetsdomstolen*).

Anmod et svensk kontrolorgan om kontrol

De forskellige ombudsmænd kontrollerer, at menneskerettighederne overholdes.

Enhver, som mener, at vedkommende selv eller en anden person er blevet fejlagtigt eller uretfærdigt behandlet af en myndighed eller en tjenestemand ved en myndighed inden for den statslige eller kommunale sektor, kan klage til Rigsdagens ombudsmand (*Justitieombudsmannen*). Rigsdagens ombudsmand udøver tilsyn med anvendelsen af love og andre forskrifter inden for offentlig forvaltning.

Ifølge mandatet omfatter Rigsdagens ombudsmands tilsyn også "andre personer, hvis ansættelse eller arbejdsopgaver omfatter udøvelsen af offentlig myndighed, for så vidt angår denne del af deres virksomhed" og "tjenestemænd og ansatte i offentlige virksomheder, når de på vegne af en sådan virksomhed udfører aktiviteter, hvorved staten gennem virksomheden udøver en bestemmende indflydelse".

Visse tilsynsfunktioner udøves endvidere af justitskansleren (*justitiekanslern*), som er udnævnt af regeringen. Justitskansleren har bl.a. til opgave at behandle klager og erstatningskrav, som er rettet mod staten.

Ombudsmanden for ligebehandling (*diskrimineringsombudsmannen*) er en statslig myndighed, der fører tilsyn med, at forskelsbehandlingsloven overholdes. Ombudsmanden skal i første omgang forsøge at få dem, som er omfattet af loven, til frivilligt at følge den. Ombudsmanden kan dog også anlægge sag på vegne af en borger, som samtykker hertil. Den, som krænker forskelsbehandlingsloven, kan blive pålagt at betale erstatning for forskelsbehandling til den person, som er blevet forskelsbehandlet.

Klage til de nationale kontaktpunkter

OECD's retningslinjer for multinationale selskaber giver mulighed for at få din sag behandlet af de nationale kontaktpunkter (NKP'er). Det svenske NKP er et trepartssamarbejde mellem staten, erhvervssektoren og fagforeningerne.

Staten er repræsenteret af udenrigsministeriet, som indkalder til møder, og andre departementer kan blive inviteret. Erhvervssektoren er repræsenteret af de svenske arbejdsgiver- og erhvervsorganisationer *Svensk Näringsliv*, *Svensk Handel* og *Företagarna*, og fagforeningerne er repræsenteret af *LO*, *Saco*, *TCO*, *Unionen*, *IF Metall* og *Sveriges Ingenjörer*. Da retningslinjerne er frivillige har NKP ingen sanktionsmuligheder. Kontaktpunktets hovedopgave er at opfordre selskaber til at følge retningslinjerne og medvirke til at løse problemerne i de enkelte sag gennem dialog og drøftelser.

 [Det nationale kontaktpunkt \(NKP\) – Regeringen.se](#)

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Hverken nationalt eller internationalt findes der et særligt regelsæt for grove krænkelser af menneskerettighederne. Proportionalitetsprincippet har dog betydning for bedømmelsen af menneskerettighedskrænkelser, herunder af hvor grov en krænkelse bedømmes at være. Retsbeskyttelse mod menneskerettighedskrænkelser er fastsat i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og Sveriges Grundlov.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

Betingelser for at anlægge sag ved en svensk domstol

Det er en grundlæggende betingelse for, at en udlænding kan anlægge sag ved en svensk domstol, at denne kan fastlægge svensk kompetence, dvs. vise, at en svensk domstol har kompetence til at antage sagen til realitetsbehandling. Mulighederne herfor er forskellige fra sag til sag:

I de tilfælde, hvor en person har fået sine menneskerettigheder krænket af et svensk selskab eller dets filialer i udlandet, kan en sag mod det omhandlede selskab i princippet altid anlægges ved en svensk domstol.

Hvis krænkelserne er begået af et svenskejet eller svenskledet datterselskab med hovedsæde i et tredjeland (dvs. uden for EU, Island, Norge og Schweiz), gælder i stedet, at der kun kan anlægges sag mod datterselskabet ved en svensk domstol på særlige betingelser.

Hvis krænkelserne er begået af et svenskejet eller svenskledet datterselskab med hovedsæde i et andet EU-land eller i Island, Norge eller Schweiz, er mulighederne for at anlægge en sag mod datterselskabet ved en svensk domstol begrænset til undtagelsestilfælde.

Almindelige betingelser for svensk kompetence

Svenske domstole skal af egen drift undersøge, om der foreligger svensk kompetence. At et søgsmål er omfattet af svensk kompetence indebærer, at en svensk domstol har kompetence til at behandle det og træffe afgørelse om sagens realitet.

I sager, hvor det krænkende selskab (sagsøgte) har hjemsted i et EU-land, finder Bruxelles I-forordningen anvendelse. Forordningen indeholder imidlertid også en række kompetenceregler, hvis anvendelse ikke afhænger af, hvor sagsøgeren har hjemsted. Hvis sagsøgte har hjemsted i Island, Norge eller Schweiz afgøres kompetencespørgsmålet af Luganokonventionen. Hvis sagsøgte ikke har hjemsted i EU eller i et land, der har undertegnet Luganokonventionen, afgøres kompetencespørgsmålet ved analog anvendelse af reglerne om lovvalg i kapitel 10 i Sveriges retsplejelov under hensyntagen til det grundlæggende krav, at der skal være en svensk retlig interesse for, at en svensk domstol kan behandle sagen.

Bopælen for den person, som har fået krænket sine rettigheder, har generelt ikke betydning for anvendelsen af Bruxelles I-forordningen. I nogle tilfælde er det imidlertid en betingelse, at sagsøgeren er bosiddende i en medlemsstat, eller at den omstændighed, som ligger til grund for kompetencen, kan henføres til en medlemsstat.

Det er afgørende, at de omstændigheder, der danner grundlag for kompetencen, skal foreligge på det tidspunkt, hvor sagen anlægges ved domstolen.

Gældende lov

Hvilket lands lovgivning, der skal finde anvendelse på et søgsmål som følge af en rettighedskrænkelse, som behandles af et svensk domstol, afgøres af den svenske domstol ved anvendelse af svensk international privatret. Dette indebærer som udgangspunkt, at lovgivningen i det land, hvor skaden er opstået, skal finde anvendelse. Hvis en menneskerettighedskrænkelse har fundet sted uden for Sverige, vil offerets søgsmål derfor sjældent blive behandlet i henhold til svensk lovgivning. Dette gælder, uanset om personen har valgt at formulere sit søgsmål på aftaleretlige (en ansættelseskontrakt) eller ikke-aftaleretlige forhold (i fraværet af en ansættelseskontrakt). Hovedårsagen hertil er, at tilknytningen til Sverige ikke er tilstrækkelig stærk.

Indholdet af udenlandsk lovgivning er til forskel fra indholdet af svensk lovgivning et bevisspørgsmål ved de svenske domstole. En person, som baserer sit søgsmål på udenlandsk lovgivning, skal derfor fremlægge bevis herfor, f.eks. i form af en ekspertudtalelse. Dette kan medføre visse omkostninger.

Selv hvor et søgsmål er underkastet udenlandsk lovgivning, kan der være et vist råderum for svenske domstole til at anvende svensk lovgivning i det omfang, der er et spørgsmål om internationalt bindende regler, eller hvor udenlandsk lovgivning strider mod svensk offentlig orden. Disse sikkerhedsventiler anvendes imidlertid meget sjældent. I afventning af retspraksis fra f.eks. Den Europæiske Unions Domstol og de svenske domstole, er det endvidere ikke klarlagt i hvilket omfang et erstatningssøgsmål vedrørende en menneskerettighedskrænkelse giver anledning til anvendelse af disse undtagelsesregler, f. eks. som følge af mangler i beskyttelsen af rettigheder i det land, hvor skaden opstod.

En persons praktiske muligheder for at anlægge sag ved en svensk domstol

Under forudsætning af at der foreligger svensk kompetence, og at der er et beskyttet krav, som kan gøres gældende (f.eks. på grundlag af gældende udenlandsk lovgivning), er adgangen til de svenske domstole forholdsvis god. Endvidere er de retlige muligheder for, at en udenlandsk person kan optræde som part i en svensk tvist, i princippet sammenlignelige med, hvad der gælder for svenske borgere.

Hvis en udenlandsk person støder på finansielle eller andre praktiske hindringer i forhold til at rejse til den relevante domstol i Sverige, kan det formodes, at domstolen vil løse dette ved f.eks. at tilbyde fremmøde pr. telefon eller videolink.

Visse udenlandske statsborgere, som ikke er bosiddende i Sverige, og som anlægger søgsmål mod en svensk juridisk person ved en svensk domstol, skal på sagsøgtes anmodning stille sikkerhed for sagsøgtes fremtidige sagsomkostninger. Hvilke udenlandske statsborgere og juridiske personer, der er undtaget for kravet om sikkerhedsstillelse, er fastsat i *Tilkendegivelse om undtagelser i visse tilfælde for udenlandske sagsøgere om at stille sikkerhed for sagsomkostninger* fra den 15. maj 2014.

Mulighederne for en udenlandsk person med hensyn til at sikre offentlige midler til omkostninger forbundet med domstole og ombudsmanden er begrænsede, i hvert fald hvis personen er statsborger i et land udenfor EU. Den største mulighed for offentlig finansiering er, når erstatningskrævet fremsættes som et individuelt krav i forbindelse med en straffesag. Mulighederne for at finde en privat finansieringsløsning er ellers stort set afhængige af udlændingens personlige økonomiske og sociale forhold.

Yderligere oplysninger

Memorandum til udenrigsministeriet vedrørende en persons mulighed for at anlægge sag mod et svensk selskab ved en svensk domstol som følge af menneskerettighedskrænkelser begået i udlandet. Mannheimer Swartling (2015)

<https://docplayer.se/7222881-Promemoria-till-utrikesdepartementet.html>

Yderligere oplysninger om, hvordan du anlægger sag ved domstolene, er tilgængelige på webstedet <https://www.domstol.se/en/>

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger og ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

Se spørgsmål 1.

Det svenske menneskerettighedsinstitut behandler ikke individuelle klager vedrørende menneskerettighedskrænkelser.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Et selskabs egne tvistbilægelsesmekanismer

Selskaber har et ansvar for at sikre, at deres aktiviteter ikke krænker nogens menneskerettigheder, og forsøge, såfremt et selskab har forårsaget eller bidraget til eller er blevet koblet hertil, at finde en måde, hvorpå situationen kan afhjælpes for den krænkede. Sådant afhjælpning kan bestå i at give en undskyldning, økonomisk eller ikke-økonomisk kompensation eller noget andet, som den krænkede og selskabet er enige om. Situationen er mere kompliceret, hvis et selskab ikke har bidraget til nogen negativ indvirkning, men indvirkningen er direkte forbundet med dens virksomhed. I sådanne tilfælde, og hvis selskabet har tilstrækkelig indflydelse i forhold til at kunne håndtere den negative indvirkning, skal selskabet benytte denne indflydelse.

Der er ingen standardmodel for, hvordan et selskab bedst kan tilrettelægge sine egne klage- og tvistbilægelsesmekanismer. Hvert selskab må selv beslutte, hvad der er passende ud fra sine specifikke forhold.

Nogle pejlemærker:

Åbenhed – fremme en dialog med dem, som er påvirket af selskabets adfærd

Forhandlinger og drøftelser med arbejdstagerrepræsentanter – udgør ofte et godt grundlag for effektive foranstaltninger i sager vedrørende ansatte
Retningslinjer for, hvordan personer i et selskab kan slå alarm internt om forseelser, hvordan alarmerne skal følges op, og hvordan personer, der slår alarm, skal beskyttes

System for håndtering af klager, hvor personer uden for selskabet, som føler, at de eller andre er blevet påvirket eller vil blive påvirket negativt af selskabet, kan gøre selskabet opmærksomt på problemet på en sikker og anonym måde.

Regeringen har indført ny lovgivning om rapportering af bæredygtighed for store selskaber, som er mere ambitiøs end EU-direktiverne, klarere kriterier for bæredygtighed i loven om offentlige kontrakter og stærkere retsbeskyttelse af whistleblowere.

I december 2016 trådte ny lovgivning om rapportering af bæredygtighed i kraft. Lovgivningen indebærer, at alle store selskaber med mere end 250 ansatte nu er forpligtet til at foretage rapportering om bæredygtighed. Foruden information om miljøpåvirkning, sociale forhold, lighed og forebyggelse af korrupsion skal rapporterne, når dette er nødvendigt for at forstå selskabets udvikling, stilling og resultater, også omfatte information om foranstaltninger for at sikre respekten for menneskerettigheder, herunder arbejdstagerrettigheder.

Rigsdagen vedtog derudover i januar 2017 streng lovgivning for at beskytte ansatte, der slår alarm om alvorlige forseelser i deres arbejdsgivers virksomhed ("whistleblowing"). Denne særlige beskyttelse indebærer, at ansatte, som udsættes for repressalier fra deres arbejdsgiver, vil være berettiget til erstatning.

Offentlige rapporter

Erhverv og menneskerettigheder: Håndgribelige brister og mangler i svensk ret. Rapport til det svenske kontor for offentlig forvaltning. Enact Sustainable Strategies (Enact), et konsulentfirma med speciale i bæredygtig erhvervsudvikling og bæredygtig iværksætteri.

[Erhverv og menneskerettigheder: Håndgribelige brister og mangler i svensk ret. Enact \(statskontoret.se\)](#)

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser har ikke særlige rettigheder (se spørgsmål 1).

Der er mulighed for at opnå retshjælp i henhold til retshjælpsloven (1996:1619). Det er altid domstolen eller retshjælpsmyndigheden (*Rättshjælpsmyndigheten*), der afgør, om du har ret til retshjælp.

Retshjælp gælder først og fremmest for private personer, dvs. ikke for foreninger, selskaber eller lignende. En erhvervsdrivende eller et dødsbo kan i undtagelsestilfælde opnå retshjælp.

Dine økonomiske midler baseres på grundlag af din beregnede årsindkomst før skat. Der fradrages 15 000 SEK for hvert barn, som du bidrager med underhold til, op til højst 75 000 SEK. Beløbet kan også justeres, hvis du har formue eller gæld, der påvirker din betalingsevne. For at modtage retshjælp må dine finansielle midler ikke overstige 260 000 SEK/årligt. Når du får besked om, at du får retshjælp, skal du selv betale nogle af omkostningerne. Retshjælp er aldrig helt gratis for voksne, og den del, som du selv betaler, kaldes retshjælpsafgift. Din retshjælpsafgift kan aldrig være højere end omkostningerne for retshjælpen.

Retshjælpsgaranti er en form for forsikring, der i de fleste tilfælde indgår i indbo-, bolig- og fritidshusforsikringer. Retshjælpsgaranti indebærer, at din forsikring kan betale en del af dine omkostninger til en jurist eller advokat. Vilkårene for retshjælpsgaranti kan variere fra forsikringselskab til forsikringselskab, så det er vigtigt, at du undersøger vilkårene for din forsikring.

§ 35 i retshjælpsloven (1997:404) fastsætter hvilke udenlandske statsborgere, der er ligestillet med svenske statsborgere i spørgsmål om retten til retshjælp i henhold til retshjælpsloven.

Sidste opdatering: 26/04/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.

Erhverv og menneskerettigheder - Skotland

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

I henhold til Scotland Act 1998 skal al lovgivning vedtaget af det skotske parlament og alle handlinger foretaget af den skotske regering være forenelig(e) med de rettigheder, der er fastsat i den europæiske menneskerettighedskonvention (EMRK). I henhold til Human Rights Act 1998 er det ulovligt for offentlige myndigheder i Skotland at handle i strid med de rettigheder, der er fastsat i konventionen. I tilfælde af krænkelser af menneskerettighederne har de skotske domstole beføjelse til at behandle sager og give adgang til retsmidler.

I Companies Act 2006 fastlægges retsgrundlaget for etablering og drift af selskaber. Anklagemyndigheden – Crown Office and Procurator Fiscal Service (COPFS) – kan anlægge sag mod skotske virksomheder ved de skotske domstole, når der er dokumentation for, at der er begået en lovovertrædelse.

Human Trafficking and Exploitation (Scotland) Act 2015 konsoliderer og styrker den britiske strafferet i sager om menneskehandel og udnyttelse og styrker ofrenes status og den støtte, de modtager.

Loven indeholder bestemmelser om samling af alle former for udnyttelse af både voksne og børn til én enkelt strafbar handling med betegnelsen "menneskehandel", fastlægger, at menneskehandel ved lov er en skærpene omstændighed i forbindelse med andre forbrydelser, og omdefinierer den tidligere særskilte lovovertrædelse slaveri, trældom og tvangsarbejde.

Artikel 4 i loven af 2015 fastlægger slaveri, trældom og tvangsarbejde som en strafbar handling, der skal fortolkes i overensstemmelse med EMRK's artikel 4. Juridiske personer (f.eks. en virksomhed), faktiske foreninger og partnerskaber kan gøre sig skyldige i menneskehandel eller en lovovertrædelse i henhold til artikel 4 i loven af 2015. Artikel 39 i loven af 2015 bestemmer, at relevante personer i et sådant organ (f.eks. en direktør) også kan gøre sig skyldige i en af de ovenfor beskrevne lovovertrædelser.

Lord Advocate har, i medfør af loven af 2015, offentliggjort instrukser for anklagere om retsforfølgning af mistænkte eller bekræftede ofre for menneskehandel og lovovertrædelsen i henhold til artikel 4 (slaveri, trældom og tvangsarbejde). Anklagemyndigheden anvender fortsat disse instrukser til at sikre, at ofre ikke retsforfølges i forbindelse med lovovertrædelser begået som følge heraf.

Den skotske ombudsmand for offentlige tjenester (Scottish Public Services Ombudsman – SPSO) har et bredt mandat og er sidste instans for klager over de fleste decentraliserede offentlige tjenester i Skotland. SPSO fungerer også som uafhængig revisionstjeneste for Scottish Welfare Fund med beføjelse til at omstøde og erstatte afgørelser truffet af råd om ansøgninger om lokale behandlings- og plejetilbud og krisetilskud. SPSO har en meget begrænset rolle i forbindelse med erstatning. Resultatet af SPSO's arbejde er sædvanligvis henstillinger til de offentlige myndigheder, der klages over. Beføjelserne og opgaverne er fastlagt i Scottish Public Services Ombudsman Act 2002.

En person, der mener, at vedkommendes menneskerettigheder er blevet krænket, kan anmode om uafhængig juridisk bistand.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Skotlands Land Rights and Responsibilities Statement, der er offentliggjort af den skotske regering i medfør af Land Reform (Scotland) Act 2016, fastsætter seks principper, der skal bidrage til at udforme politikken for jordrelaterede spørgsmål i Skotland. Det første af disse principper er følgende: "Den overordnede ramme for jordrettigheder, ansvar og offentlige politikker bør fremme, opfylde og respektere relevante menneskerettigheder i forbindelse med jord, bidrage til offentlige interesser og velfærd og skabe balance mellem offentlige og private interesser. Rammen bør fremme en bæredygtig økonomisk udvikling, beskytte og forbedre miljøet, bidrage til social retfærdighed og opbygge et mere retfærdigt samfund".

I henhold til loven af 2016 skal de skotske ministre regelmæssigt gennemgå erklæringen og aflægge rapport til parlamentet.

Svaret på spørgsmål 1 indeholder oplysninger om menneskehandel og udnyttelse.

3. Jeg har været udsat for menneskerettighedskrænkelser, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde yderligere oplysninger?

De særlige retsmidler, der er tilgængelige ved krænkelse af en menneskerettighed, afhænger af, om denne ret er hjemlet i sædvaneretten eller i lovgivningen.

I henhold til artikel 2 i Human Trafficking and Exploitation (Scotland) Act 2015 kan den strafbare handling menneskehandel gøres gældende både i og uden for Det Forenede Kongerige, hvilket afspejler, at menneskehandel kan indebære en aktivitet, der helt eller delvist ligger uden for Skotland.

Loven af 2015 fastsætter desuden, at en statsborger i Det Forenede Kongerige, en person, som på tidspunktet for den strafbare handling havde sit sædvanlige opholdssted i Skotland, eller et organ, der er oprettet i henhold til lovgivningen i en del af Det Forenede Kongerige, gør sig skyldig i udnyttelse af et menneske som strafbar handling, uanset hvor den pågældende handling finder sted. Hvorvidt en person har sit sædvanlige opholdssted i Skotland, afgøres på grundlag af alle sagens omstændigheder. Enhver anden person gør sig udelukkende skyldig i menneskehandel, hvis en del af den pågældende handling finder sted i Det Forenede Kongerige, eller hvis der træffes relevante foranstaltninger med henblik på en persons ankomst til eller indrejse i, afrejse fra eller rejser inden for Det Forenede Kongerige.

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger og ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

De lovgivningsmæssige rammer for erhvervslivet i Skotland ligner på mange måder rammerne for resten af Det Forenede Kongerige og Europa, og en række tilsynsmyndigheder beskæftiger sig med erhvervsaktiviteter. Deres håndhævelsesbeføjelser har snarere til formål at straffe virksomheden end at støtte ofrene, men der er etableret håndhævelsesmekanismer, som varetages af politiet og andre offentlige myndigheder, hvis der er et strafferetligt element i aktiviteten.

Skotland har to nationale menneskerettighedsinstitutioner:

 [Scottish Human Rights Commission \(SHRC\)](#)

 [Equality and Human Rights Commission \(EHRC\)](#)

SHRC og EHRC har begge opgaver på menneskerettighedsområdet og spiller begge en vigtig, om end forskellig, rolle med hensyn til at fremme og overvåge gennemførelsen af internationalt anerkendte menneskerettigheder på nationalt plan. De enkelte kommissioners respektive beføjelser er beskrevet på deres websteder.

Scottish Public Services Ombudsman (SPSO) behandler klager i sidste instans over de fleste decentraliserede offentlige tjenester i Skotland.

Ombudsmanden er en uafhængig embedsmand og er ved udøvelsen af sit hverv ikke underlagt den skotske regerings eller det skotske parlaments ledelse eller kontrol. SPSO kan behandle påståede krænkelser af menneskerettighederne som led i behandlingen af en klage. Det er usandsynligt, at et europæisk transnationalt selskab opføres på listen over de organer, som SPSO kan modtage klager over. SPSO kan behandle klager over tjenesteydelser leveret af den private eller frivillige sektor, hvis de leveres på vegne af et organ under dens kompetence.

Endvidere indeholder artikel 9, stk. 4 og 5, i Scottish Public Services Ombudsman Act 2002 bestemmelser om, hvem der kan indgive en klage til SPSO. Det er et krav, at den pågældende havde bopæl i Det Forenede Kongerige på det tidspunkt, hvor klagen blev indgivet, eller de handlinger, der klages over, fandt sted, mens personen var til stede i Det Forenede Kongerige.

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Det Forenede Kongerige har oprettet et nationalt kontaktpunkt for OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, som er et sæt anbefalinger for ansvarlig forretningsgik, der blandt andet omfatter menneskerettigheder. Det Forenede Kongeriges nationale kontaktpunkt, som er en del af ministeriet for international handel, er ansvarligt for at øge kendskabet til OECD's retningslinjer og for gennemførelsen af den tilknyttede klagemekanisme. Hvis en virksomhed overtræder OECD's retningslinjer, kan enhver interesseret part indgive en klage til det nationale kontaktpunkt, herunder også dets ansatte eller deres fagforeninger, samt de lokalsamfund, der er berørt af virksomhedens aktiviteter. Det nationale kontaktpunkt søger ved mægling at opnå en aftale mellem parterne, men hvis dette ikke er muligt, bestemmes det, om virksomheden har handlet i strid med retningslinjerne, hvilket offentliggøres. Oplysninger om, hvordan man indgiver en klage, kan findes på [det nationale kontaktpunkts websted](#).

Andre kilder til rådgivning og mægling i Det Forenede Kongerige er [Citizens Advice Bureau](#) og [Advisory, Conciliation and Arbitration Service](#).

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger og ikke bor i EU?

Offentligt finansieret retshjælp giver borgerne mulighed for at tage skridt til at forsvare deres rettigheder eller betale for deres forsvar, når de ikke har råd til det.

Der stilles ikke krav om bopæl i Skotland, når der ansøges om retshjælp i henhold til Legal Aid (Scotland) Act 1986. Der findes to former for retshjælp på det civilretlige område:

i. Gennem rådgivning og bistand kan en rådgivende advokat rådgive, foretage undersøgelser og korrespondere med andre på vegne af en klient. Der ydes rådgivning og bistand vedrørende skotsk lovgivning (herunder den del af Det Forenede Kongeriges lovgivning, der finder anvendelse i Skotland), men denne form for retshjælp finder generelt ikke anvendelse i retssager.

ii. Der kan ydes retshjælp i civilretlige sager ved de skotske domstole.

Begge former for retshjælp er underlagt lovbestemte berettigelseskræfter. Rådgivning og bistand ydes med forbehold af finansielle berettigelseskræfter.

Kriterierne for berettigelse til retshjælp i civilretlige sager er sammenhængende og gennemsigtige, og ansøgningerne er underlagt lovbestemte undersøgelser. De to første undersøgelser vedrører ansøgningens realitet. Det skal dokumenteres, at der er hjemmel for den sag, for hvilken der søges om retshjælp ("rimelig grund"), og at det er rimeligt at anvende offentlige midler til at støtte sagen. Den tredje undersøgelse vedrører ansøgerens økonomiske situation.

Yderligere oplysninger findes på [det skotske retshjælpsråds websted](#).

Artikel 9 i Human Trafficking and Exploitation (Scotland) Act 2015 giver de skotske ministre beføjelse til at fastsætte den periode, i løbet af hvilken en voksen person skal modtage støtte og bistand, hvis der er rimelig grund til at antage, at den pågældende er offer for menneskehandel og udnyttelse. Regler, der trådte i kraft den 1. april 2018, fastsætter denne støtteperiode til 90 dage og omfatter støtte og bistand i forbindelse med (men ikke begrænset til):

logi

daglige leveomkostninger

lægelig rådgivning og behandling (herunder psykologisk vurdering og behandling)

oversættelse og tolkning

rådgivning

juridisk rådgivning

oplysninger om andre tjenester, der står til rådighed for den voksne

hjemtransport

Artikel 10 i loven af 2015 fastsætter beføjelser for de skotske ministre til at fastsætte regler for den støtte og bistand, der kan ydes til en voksen, som er eller synes at være offer for slaveri, trældom eller tvangsarbejde. Regler, som trådte i kraft den 1. april 2018, indeholder bestemmelser om processen for at afgøre, om en voksen er offer for en sådan forbrydelse, den ydede støtte og bistand og om, at den periode, som den ydes for, skal være den samme som den, der gælder for et offer for menneskehandel og udnyttelse.

Den skotske regering har indgået finansieringsaftaler med [Migrant Help](#) (der hjælper voksne ofre for menneskehandel og udnyttelse, med undtagelse af kvinder, der er ofre for menneskehandel med henblik på kommerciel seksuel udnyttelse) og [Trafficking Awareness Raising Alliance](#) (som støtter kvindelige ofre for menneskehandel med henblik på kommerciel seksuel udnyttelse). [The Anchor Service](#), der er en del af NHS Greater Glasgow and Clyde, modtager også støtte til at yde psykologisk bistand til alle voksne, der identificeres som ofre for menneskehandel og udnyttelse i Skotland.

Sidste opdatering: 30/07/2020

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.